

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

OKULLARDA VE DERSHANELERDEKİ TARİH ÖĞRETİMİNİN
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Olçay GÖKTEPE

Ankara
2009

**T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ
ANA BİLİM DALI
TARİH ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI**

**OKULLARDA VE DERSHANELERDEKİ TARİH ÖĞRETİMİNİN
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
OlcaY GÖKTEPE**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr Mehmet Ali ÇAKMAK**

**Ankara
2009**

ÖN SÖZ

Tarih dersi Türkiye Cumhuriyeti'nin bekası için önem arz etmektedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'ni emanet ettiği gençlerin bu emanete sahip çıkacak bilgi birikimine, bilince ve değer yargılarına sahip olabilmesi konusunda katkı sağlaması beklenen tarih dersinin kendisine yüklenen misyonu yerine getirebilecek şekilde sunulması gerekmektedir.

Ülkemizin geleceği olan gençlerimizin yetişmesinde birinci derecede etkili olan okullarımızda, ülke gerçeği haline gelmiş ve her ne kadar temel gayesi sınavlara hazırlık olsa da dersanelerimizde bu gereklilik göz önünde tutulmalı, tarih derslerine karşı ilgili, bilinçli bireylerin yetiştirilmesine hassasiyet gösterilmelidir. Bu fikirden yola çıkarak araştırmamızın temel çerçevesini çizen ve araştırmanın tüm safhalarında desteğini esirgemeyen tez danışmanım Yard.Doç.Dr.Mehmet Ali ÇAKMAK'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmada kullanılan anket sorularının geliştirilmesinde desteklerini esirgemeyen Öğr. Gör. Leyla ERCAN'a, çalışmamı inceleyip eleştiren ve bana yol gösteren Arş. Gör. Dr. Bülent AKBABA'ya, anket ve mülakata katılarak araştırmama yardımcı olan Ankara Keçiören Lisesi, Genç Osman Lisesi, Fatih Sultan Mehmet Lisesi, Rauf Denktaş Lisesi, Karacan Dersaneleri, Sınav Dergisi Dersaneleri ve Süreç Dersaneleri'nin öğrencileri ile tarih öğretmenlerine ayrıca teşekkür ediyorum.

Bana huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan sevgili eşim Derya GÖKTEPE'ye minnettarım.

Olcay GÖKTEPE
Ankara-2009

ÖZET
OKULLARDA VE DERSHANELERDEKİ TARİH
ÖĞRETİMİNİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE
KARŞILAŞTIRILMASI
GÖKTEPE, Olcay
Yüksek Lisans, Tarih Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Yar. Doç.Dr. Mehmet Ali Çakmak
Kasım- 2009, 48 sayfa

Bu araştırmanın amacı, okullarda ve dershanelerdeki tarih öğretimi, tarih öğretiminin başarısını, tarih öğretiminde kullanılan ders işleme yöntemlerini, söz konusu yöntemlerden etkin olanının öğretimde ne ölçüde kullanıldığını ve kullanılmadıysa bunun nedenlerini öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayanarak incelemektir. Bu çalışmada anket ve mülakat yöntemi uygulanmıştır. Geliştirilen anket toplam 16 sorudan oluşmuş, öğretmen ve öğrencilere ayrı ayrı uygulanmıştır. Buna göre, anketlere verilen cevaplar toplanmış, analiz edilmiş ve elde edilen veriler sonuçta bir araya getirilmiştir.

Araştırma, Ankara’da Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı orta öğretim düzeyindeki genel liselerin 12. sınıf öğrencileri ile özel öğretim kurumları olan dershanelerin 12. sınıf öğrencileri ve devlet okulları ile dershanelerde görev yapan tarih öğretmenleri olmak üzere iki basamakta gerçekleştirilmiştir. Ankete katılan öğretmenler ve öğrencilerin seçimi random yöntemiyle yapılmıştır. Anket toplam 18 öğretmen ile 221 öğrenciye uygulanmıştır. Ankete katılan iki yüz yirmi bir öğrenciden 86’sı okul veya dershanede sözel grubunda, 135’i ise Türkçe-matematik grubunda eğitim-öğretim görmektedir. Yine ankete katılan öğretmenlerden 8’i okullarda, 10’u ise dershanelerde görev yapmaktadır. Bulgular, tarih öğretim başarısının okullara göre dershanelerde daha yüksek olduğuna işaret etse de, beklentilerin tam olarak gerçekleşemediğini göstermektedir. Gerek fiziki imkanlardaki yetersizliklerin, gerekse de kullanılan klasik ders işleme yöntemlerinin öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler yarattığı elde edilen veriler sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu bulgular ışığında tarih öğretiminin geliştirilmesine yönelik ve ileride yapılabilecek bilimsel araştırmalara dair öneriler sunulmuştur.

ABSTRACT
COMPARING OF HISTORY TEACHING IN SCHOOLS AND COURSES
ACCORDING TO OPINIONS OF TEACHERS AND STUDENTS

GÖKTEPE, Olcay

Graduate, History Teacher Training Major Field Of study

Thesis Supervisor: Sub. Ass.Dr. Mehmet Ali Çakmak

November- 2009, 48 pgs

The aim of this study is to inquire history teaching in schools and courses, the success of history teaching, the methods of history teaching, the most useful one of these methods and besides how extent that method is used or whether not is used; the reasons of that. With help of teachers and learners opinions.

Questionnaire and oral interview methods were used in this study. Questionnaire had 16 questions and were applied teachers or students personally. Then the answers were assembled, analyzed and the results were paired up.

Inquiry occurred in two steps: students of 12. grade from public schools and students 12. grade from courses and also teachers from public schools and courses students or teachers who were applied to questionnaire were chosen by random method. It was applied to twelve teachers and two hundred students. And these attendees were chosen randomly. These questionnaire was applied 18 teachers and 221 students. The total number of students who did this questionnaire were 221, 86 of them were studying in sözel group in the schools or courses and 135 of them were studying in Turkish-maths group. 8 of the teachers who did this questionnaire were teacher in schools and 10 of them were working in courses.

Although the results show that success of history teaching is better in courses; it is seen that expectations aren't achieved totally. Both disability of physical environment and classical teaching method are seen to affect learners negatively with help of these results, some suggestions for improving history teaching are represented.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vi

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ.....	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Problem Cümlesi.....	2
1.3.Alt Problemler.....	2
1.4.Araştırmanın Önemi.....	3
1.5.Sınırlılıklar.....	4
1.6.Varsayımlar.....	5
1.7.Tanımlar.....	5

II.BÖLÜM

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1.Tarih Dersinin Genel Amaçları.....	6
2.2.Okullarda ve Dershanelerde Kullanılan Ders İşleme Yöntemleri.....	7
2.2.1.Anlatım Yöntemi.....	7
2.2.2.Soru-Cevap Yöntemi.....	7
2.2.3.Gözlem Gezisi Yöntemi.....	8
2.2.4.Örnek Olay İncelemesi Yöntemi.....	8
2.2.5.Grup Tartışması Yöntemi.....	9
2.3.Öğretmenin Nitelikleri.....	9
2.3.1.Nitelikli Bir Öğretmende Bulunması Gereken Özellikler.....	9
2.3.2.İyi Bir Tarih Öğretmeninde Bulunması Gereken Özellikler.....	11
2.3.2.1.Alan Bilgisi İle İlgili Özellikler.....	11
2.3.2.2. Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetmeyle İlgili Özellikler.....	12

III.BÖLÜM

3.YÖNTEM.....	13
3.1.Araştırmanın Modeli.....	14
3.2.Evren ve Örneklem.....	14
3.3.Verilerin Toplanması.....	15
3.4.Verilerin Analizi.....	16

IV.BÖLÜM

4.BULGULAR ve YORUMLAR.....	17
------------------------------------	-----------

V.BÖLÜM

5.SONUÇ ve ÖNERİLER.....	43
5.1.Sonuç.....	43
5.1.1.Deney Grubundaki Okul Tarih Öğretmenlerinin Okullardaki Tarih Öğretimi İle İlgili Görüşleri.....	43
5.1.2.Deney Grubundaki Dershane Tarih Öğretmenlerinin Dershanelerdeki Tarih Öğretimi İle İlgili Görüşleri	43
5.1.3.Deney Grubundaki Okul Öğrencilerinin Okullardaki Tarih Öğretimi İle İlgili Görüşleri.....	44
5.1.4.Deney Grubundaki Dershane Öğrencilerinin Dershanelerdeki Tarih Öğretim İle İlgili Görüşleri.....	44
5.2.Öneriler.....	45
KAYNAKÇA.....	47

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1** Okullardaki Tarih Derslerinde Tercih Edilen Öğretim Yöntemlerinin Kullanılma Sıklığının Belirtilmesi
- Tablo 2** Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Tercih Edilen Öğretim Yöntemlerinin Kullanılma Sıklığının Belirtilmesi
- Tablo 3** Okullardaki Tarih Derslerinde Kullanılan Görsel Ve İşitsel Araçların Kullanılma Sıklığının Belirtilmesi
- Tablo 4** Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Kullanılan Görsel Ve İşitsel Araçların Kullanılma Sıklığının Belirtilmesi
- Tablo 5** Okullardaki Tarih Derslerinde Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Yer Verilme Durumunun Belirtilmesi
- Tablo 6** Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Yer Verilme Durumunun Belirtilmesi
- Tablo 7** Okullardaki Tarih Derslerinde Güncel Olaylarla Bağlantılı Ders İşleme Durumunun Belirtilmesi
- Tablo 8** Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Güncel Olaylarla Bağlantılı Ders İşleme Durumunun Belirtilmesi
- Tablo 9** Okullardaki Tarih Derslerinde Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörlerin Belirtilmesi
- Tablo 10** Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörlerin Belirtilmesi
- Tablo 11** Okullardaki Tarih Öğretmenlerinin Öğretmenlik Becerisinin, Alan Ve Genel Kültür Bilgisinin Öğrenci Görüşlerine Göre Belirtilmesi
- Tablo 12** Dershanelerdeki Tarih Öğretmenlerinin Öğretmenlik Becerisinin, Alan Ve Genel Kültür Bilgisinin Öğrenci Görüşlerine Göre Belirtilmesi

I.BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemleri, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Zaman içinde insanın öyküsü olan tarih; geçmişten günümüze bireyden topluma, ulusaldan evrensele uzanan tüm bilgileri kapsadığı gibi, aynı zamanda bugünün bilimi olarak da tanımlanmaktadır. Bu kapsamlı tarihi hak eden tarih biliminin öğretimi Türkiye’de öğretim kurumlarında; “demokratik, insan haklarına saygılı, sorumluluğunu bilen, dün-bugün-gelecek arasında ilişki kurmayı becerebilen ve araştırmayı seven genç kuşaklar yetiştirmeyi hedef alan bir dinamizm oluşturma çabası” şeklinde verilen bir sosyalleştirme aracı olarak görülmelidir(Yıldız, 2002, s.13).

Türkiye Cumhuriyeti’nin insan yetiştirme düzeni içerisinde ulusal kimliğin şekillenmesinde tarih alanı önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Vatan ve millet sevgisiyle dolu, geçmişle gurur duyan ve bunu bir çıkış noktası görerek, geleceği daha güzel bir hale getirebilme yolunda çaba sarf eden vatandaşlar yetiştirebilme yolunda tarih dersinin önemli bir yerinin olduğu pek çok kesim tarafından kabul görmektedir. Tarih dersinin sadece bir ders olmadığı, toplumun geçmişini, bugününü ve geleceğini çok yakından ilgilendiren bir ana öğreti olduğu öğrencilere aktarılmalıdır.

Sosyal bilimler arasında tarihin görevi, toplumların nereden geldiklerini ve nereye gitmekte olduklarını açıklamak gibi son derece hayati bir bilgi birikimi sağlarken, diğer yandan da ona yolunu sağlıklı bir şekilde çizebileceği bir de bilinç kazandırır. Dün-bugün-gelecek arasında ilişki kurmayı hedef alan bu bilim dalının doğru bilinç oluşturmadaki rolü tartışmasızdır. Tarih öğretiminde doğru bilinç oluşturma görevi yerine getirilmeye çalışılırken, çeşitli problemlerle karşılaşmaktadır. Ders saatlerinin kısıtlı olması, eğitimde kullanılan yöntemlerin klasik olması, teknolojinin sınıflara yansıtılamaması, ders kitaplarının dünya ölçütlerine uymaması, ezber ve öğretmenden kaynaklanan problemler bunlardan sadece bazılarıdır. Problemlerin çözümünde

kullanılabilecek; aktif öğretim yöntemleri, yerel tarih araştırmaları, müzeler ve teknolojik araçlar tarih öğretimini zevkli kılabilcek unsurlardan bir kaçıdır.

Tarih öğretiminin kendisi bir eğitim alanı olarak, tarihsel bir fenomendir (Safran, 1993,s.58). Bundan dolayı okullarda ve dersanelerde tarih öğretimine yüklenen amaçlar, içeriği, yöntem ve teknikleri, öğretim araçlarına yaklaşımlar, dönemin atmosferine, yeni ilmi araştırmalara ve teknolojilere göre değişebilmektedir. Geçmişten günümüze Togan, Atsız, Kafesoğlu, Özbaran, Safran gibi pek çok aydın ve tarihçi Türk tarihinin ve tarih öğretiminin içeriğine ilişkin meseleleri derinlemesine ele almışlardır.

Bu çalışmada ise Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı orta öğretim düzeyindeki okullar ile özel öğretim kurumları olan dersanelerdeki tarih öğretimi karşılaştırılmaya çalışılacaktır. Bu karşılaştırma sonucunda tarih öğretiminin okullarda mı, yoksa dersanelerde mi daha başarılı gerçekteğiği görülecek, ayrıca okullardaki ve dersanelerdeki tarih öğretimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen bulgulara ulaşılarak öneriler sunulacaktır.

Bu araştırma Ankara Keçiören ilçesinde bulunan dört genel lisenin tarih öğretmenleri ve 12.sınıf öğrencileri ile yine Ankara'da faaliyet gösteren üç özel dershanenin tarih öğretmenleri ve 12.sınıf öğrencileriyle sınırlı tutulmuştur.

1.2. Problem Cümlesi

Okullardaki tarih öğretimi ile dersanelerdeki tarih öğretimi arasında fark var mıdır?

1.3. Alt Problemler

1. Okullardaki tarih derslerinde tercih edilen öğretim yöntemleri ile dersanelerdeki tarih derslerinde tercih edilen öğretim yöntemleri arasında fark var mıdır?
2. Okullardaki tarih derslerinde kullanılan görsel ve işitsel araçların kullanım sıklığı ile dersanelerdeki tarih derslerinde kullanılan görsel ve işitsel ders araçlarının kullanım sıklığı arasında fark var mıdır?
3. Okullardaki ve dersanelerdeki tarih derslerinde, yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine yer verme konusunda bir fark var mıdır?
4. Okullardaki tarih dersleri ile dersanelerdeki tarih derslerinde sınıf yönetimini etkileyen faktörler arasında bir fark var mıdır?

5. Okullardaki sınıf mevcutları ile dershanelerdeki sınıf mevcutları arasındaki farkın tarih öğretimi üzerindeki etkisi nedir?
6. Okullarda görev yapan tarih öğretmenleri ile dershanelerde görev yapan tarih öğretmenleri arasında, öğretmenlik becerisi, alan ve genel kültür bilgisi arasında bir fark var mıdır?
7. Tarih dersinin öğrenciler tarafından algılanmasında, okullarda anlatılan tarih dersi ile dershanelerde anlatılan tarih dersi arasında bir fark var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Günümüzde siyasi, sosyal, ekonomik ve teknolojik alanlarda yaşanan hızlı değişim, bireylerin ve toplumların karşılaştığı karmaşık sorunlar, toplumsal kalkınmada insan faktörü, insanlar arası ilişkiler ve toplumsal değerler, tarih öğretiminin gözden geçirilmesi bakımından önem taşımaktadır. Dünyayı anlama ve anlamlandırmada eğitim programlarının ve öğretim yöntemlerinin sürekli geliştirilmesi, gelecek nesillere daha iyi imkanlar sunmak ve öğrencilerin bilinçli vatandaşlar olarak yetiştirilmelerini sağlamak açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan, tarihe duyarlı ve tarih bilincine sahip insan yetiştirmek, tarih derslerinin temel amaçları arasında olmalıdır.

Bu temel amaçtan hareketle öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre okullarda ve dershanelerdeki tarih öğretimini karşılaştırarak var olan farklılıkları ortaya koymak bu araştırmanın öncelikli hedefi haline gelmiştir. Ortaöğretimin tüm basamaklarında okutulan tarih dersi -sözel grubu öğrencileri hariç- diğer öğrenci grupları tarafından önemsenmeyen, çoğu zaman seçmeli ders olarak okutulan, ikinci sınıf bir ders olarak görülmektedir. Bu yanlış yaklaşımın önüne geçmenin yolu yükseköğretimde olduğu gibi ortaöğretim kurumlarının bütün basamaklarında ve sözel, sayısal veya eşit ağırlık ayrımı yapmadan Tarih dersini ortak ders haline getirmektir. Bunun devamında da üniversiteye giriş sınavlarında kullanılan bütün kitapçıklarda Tarih dersi ile ilgili sorular yer almalıdır.

Bugün ülke gerçeği haline gelmiş ve sınavlara hazırlanmak isteyen öğrencilerin birçoğunun gitmek zorunda kaldığı dershanelerde de okullarda olduğu gibi Tarih dersine hak ettiği önem verilmemektedir. Dershanelerin öncelikli amacı sınavlara hazırlık olduğu için, dersane programları hazırlanırken merkezi sınavlarda hangi dersten kaç soru geldiği hesap edilmektedir. Dolayısıyla özellikle üniversiteye giriş sınavında Türkçe, matematik ve coğrafya derslerinden daha fazla soru sorulduğu için

dershane ders programlarında bu derslerin ağırlığı da fazla olmaktadır.

Öğrencilerin girdiği merkezi sınavlarda Tarih dersi ile ilgili az soru sorulması, sorulan soruların da basit düzeyde olması dersanelerde Tarih dersini angarya haline getirmektedir.

Bu anlayış hem dershaneye giden öğrencilere hem de dershane idarecilerine sirayet etmiştir. Bu anlayışa sahip öğrenciler Tarih dersini değerli bulmadıkları için çoğu zaman tarih dersine girmemeyi tercih etmektedirler. Öğrencilerin bu tutumu doğal karşılanmalıdır. Çünkü dershaneye gelen öğrencinin tek düşüncesi gireceği sınava hazırlanmaktır. Yine bahsedilen etki dershane idarecilerinde de görülmektedir. Dershane idarecileri de sınavlara endeksli hareket ettikleri için ders programlarında Tarih derslerine 1 veya en fazla 2 saat ayırmaktadırlar. Hatta dershane idarecileri Türkçe, matematik ve coğrafya derslerine girecek öğretmenlerde seçici davranırken, Tarih öğretmenlerinde seçici davranmamakta hatta en az maaşa çalışacak kimse onunla anlaşmaktadırlar. Bu durum dersanelerde Tarih dersinin önemsenmediğine en açık göstergedir. Ders olarak önemsenmediği için dolayısıyla Tarih öğretimi de dersanelerde önemsenmemektedir. Dersanelerdeki Tarih öğretmenlerinden beklenen tek şey öğrencilerine tarih sorularının çözüm yollarını öğretmesidir. Dersanelerde bunu başarabilen öğretmene ise en iyi Tarih öğretmeni gözüyle bakılmaktadır. Sonuç olarak dersanelerdeki öğrencilerin tarih öğrenmediği, sadece tarih soru çözme yeteneği kazandıkları söylenebilir.

Yukarıda yer verilen bütün bu gerçeklerden dolayı araştırma önemli görülmektedir. Bu araştırmanın temel amacı okullardaki ve dersanelerdeki tarih öğretimini karşılaştırıp, eleştirilerde bulunmak ve sonuçta da okullarda ve dersanelerde daha iyi bir tarih öğretimi için önerilerde bulunmaktır.

1.5. Sınırlılıklar

1.Bu araştırma Ankara Keçiören'de bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı orta öğretim düzeyindeki dört genel lise ile aynı ilde faaliyet gösteren üç özel dershane üzerinde yapılmıştır.

2.Araştırma 2009- 2010 eğitim-öğretim yılının ilk yarısında yapılmıştır.

3.Veritoplama tekniği, geliştirilen anket ile sınırlı tutulmuştur.

4.Anketlere verilen cevapların, içtenlikle ve samimi olarak verildiği kabul edilmiştir.

5.Bu araştırma okul ve dersanelerde okutulan tarih dersiyle sınırlı tutulmuştur.

1.6. Varsayımlar

1. Okullardaki tarih derslerinde en sık kullanılan iki öğretim yöntemi:
 - Düz Anlatım,
 - Soru-Cevap Yöntemleridir.
2. Okullardaki tarih derslerinde projeksiyon makinelerinden sıklıkla yararlanılmaktadır.
3. Okullardaki tarih derslerinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine sıklıkla yer verilmektedir.
4. Okullardaki tarih derslerinde sınıf yönetiminin sağlanmasında öğrenci çalışmalarının kontrol edilmesi önemli bir yere sahiptir.
5. Okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin öğretmenlik becerisi, alan ve genel kültür bilgisi yeterli düzeydedir.
6. Dershanelerdeki tarih derslerinde, projeksiyon makineleri sık kullanılan ders araçlarından biri değildir.
7. Dershanelerdeki tarih derslerinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine yer verilememektedir.
8. Öğrenci çalışmalarının sürekli kontrol altında tutulması dershanelerdeki sınıf yönetimini kolaylaştırmaktadır.
9. Dershanelerde görev yapan tarih öğretmenlerinin öğretmenlik becerisi, alan ve genel kültür bilgisi yeterli düzeydedir.

1.7. Tanımlar

Tarih: Geçmişte yaşamış insan topluluklarının her türlü faaliyetini ve ortaya koyduklarını inceleyen bilim dalıdır.

Ölçme: Olayları ve nesnelere gözlemleyerek sayı ve sembollerle ifade etme şeklidir. (Tan ve diğerleri, 2002, s.5).

Değerlendirme: Elde edilen ölçme sonuçlarını bir kriter ile karşılaştırıp sonuçları bir hükme ve karara bağlama işlemine denir.

Geleneksel Öğretim Yöntemi: Öğrencinin merkezde olmayıp daha çok öğretmenin etkili olduğu yöntemlerin hepsini kapsar. Burada öğrenci kendini değerlendirme imkanı ve fırsatı bulmayıp öğreticinin karar ve sonuçlarına katlanır.

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. TARİH DERSİNİN GENEL AMAÇLARI

Sosyal bilimler eğitimi alanının gerek bütününde, gerekse ayrı ayrı disiplinlerinde bazı problemler gözlenmektedir. Bu problemlerin başında bu alana genelde yeterince ilginin gösterilmeyişi gelir. Öğrenciler sosyal bilimler alanının gereğini anlayamamakta, bu alanı fen ve matematiğe göre daha az yararlı bir alan olarak görmektedirler (Orta Öğretim Kurumlarında Sosyal Bilimler Öğretimi ve Sorunları, Türk Eğitim Derneği Yayınları, 1987, s.293).

Bunun temelinde öğrencilerin sosyal bilimler öğretiminin amaçlarını kavrayamamaları ve bu derslerden gelecekteki yaşantılarına dönük bir yarar beklememeleri gibi bazı nedenler yatmaktadır. Bu amaçla tarih dersinin amaçlarını açık bir biçimde belirlemek gerekir. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 2009 yılında yayınladığı orta öğretim Tarih dersi 10.sınıf öğretim programında tarih dersinin genel amaçlarını şu şekilde açıklamıştır:

- 1.Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak
- 2.Geçmiş, bugün ve gelecek algısında tarih bilinci kazandırmak
- 3.Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak
- 4.Milli kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve milli kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak
- 5.Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak milli birlik ve beraberliğin önemini kavratmak
- 6.Tarih boyunca kurulmuş uygarlıklar ve yaşayan milletler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak
- 7.Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak
- 8.Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek

9.Tarihin sadece siyasi değil, ekonomik, sosyal ve kültürel alanları kapsadığını fark ettirerek hayatın içinden insanların da tarihin öznesi olduğu bilincini kazandırmak.

2.2. OKULLARDA VE DERSHANELERDE TARİH ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN DERS İŞLEME YÖNTEMLERİ

Okullarda ve dersanelerde tarih öğretmeninin nitelikli olmasıyla beraber ders işlerken kullandığı öğretim yöntemi de tarih öğretimini önemli ölçüde etkilemektedir. Yanlış seçilen öğretim yöntemi, öğretmenin nitelikli olmasına rağmen tarih öğretimini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu yüzden öğretim yöntemlerinin de doğru seçilebilmesi için okullar ve dersanelerde uygulanan ders işleme yöntemlerine kısaca göz atalım.

2.2.1. Anlatım Yöntemi

Anlatım yöntemi, öğretmenin bilgilerini, pasif bir şekilde oturarak dinleyen öğrencilere otokratik bir biçimde ilettiği geleneksel bir yöntemdir. Çok sık kullanımı, kötüye kullanımı ve yanlış kullanımı nedeniyle en etkisiz yöntem olarak da bilinmektedir (Küçükahmet, 2005, s.54).

Anlatım yöntemi, en genel öğretim yöntemidir ve tüm sınıf düzeylerinde uygulanır. Öğretmen tarafından uygun öğretim yardımları ya da öğretim materyalleri kullanılarak sistematik bir bilgi sunumunu kapsar. Tüm derslerde kullanılabilen ve “tebeşir ve konuşma” olarak da bilinen bu yönteme, kitapların dışında çok az materyal kullanan öğretmenler ağırlık verirler (Doğanay, 2007, s.163).

Tarih dersinin genel yapısı nedeniyle hem okullarda hem de dersanelerde en çok tercih edilen anlatım yönteminde önemli olan husus, anlatımın yerinin ve süresinin iyi seçimidir. Leyla Küçükahmet’e göre, anlatımın kısa ve ilginç olmasını sağlama ve herkesin dikkatini çekme öğretmenin görevidir. Buradan hareketle öğretmenin konuşmasının, hareketlerinin, görünümünün, anlatımındaki açıklığın öğrencilerle göz göze ilişkisinin yöntemde son derece önemli olduğu açıktır.

2.2.2. Soru-Cevap Yöntemi

Soru-cevap yöntemi, sözel etkileşim yöntemidir. Bu yöntem öğrencinin konuyu anlayıp anlamadığını kontrol etmeye yardım eder; eleştirel düşünme becerilerini geliştirir ve dersin etkili olup olmadığını değerlendirir (Doğanay, 2007, s.164)

Soru-cevap öğretmenin formüle ettiği soruları öğrencilerin sözel olarak cevaplandırmalarına dayanan bir öğretim yöntemidir (Küçükahmet, 2005, s.57)

Uzmanlara göre bu yöntemde iyi bir öğretmen neyi ne zaman soracağını bilmeli, ayrıca öğrencileri de belli bir çerçeve içinde tutmalıdır. Yine öğretmen soruları ile öğrencilerin yalnızca gerçek hatırlama ile cevap vermelerini değil, düşüncelerini de sağlamalıdır. Sorular öğrencilerin kendi bilişsel yeteneklerini kullanmalarına imkan hazırlamalıdır. Tarih dersinin sözel bir ders olduğu göz önüne alındığında, anlatılan dersin pekiştirilmesi ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığının sağlanmasında soru-cevap yöntemi oldukça önemli bir yere sahiptir. Okullarda ve dersanelerde görev yapan tarih öğretmenleri soru-cevap yöntemini kullanırken uzmanların belirttiği sınırlılıkları dikkate almalıdır.

2.2.3. Gözlem Gezisi Yöntemi

Eğitsel amaçları gerçekleştirmek için okul tarafından organize edilen geziye ilişkin faaliyetlerin tümü gözlem gezisi yönteminin kapsamına girmektedir (Küçükahmet, 2005, s.64).

Özellikle müze, kütüphane ve tarihi mekanlara düzenlenecek gezilerin tarih öğretimi üzerinde olumlu etkiye sahip olacağı açıktır. Tarih dersinde öğrenilen bilgilerin, bu yöntem sayesinde pekiştirilmesi bilgilerin kalıcılığını kolaylaştıracaktır.

Eğitim uzmanlarına göre gözlem gezisi yöntem olarak ele alındığında, basit bir ziyaretten ibaret değildir. Burada edinilecek tecrübenin değerli olması için en önemli husus öğretmenin hazırlığı ve ön incelemesidir. Ön hazırlığın yetersizliği nedeniyle pek çok gözlem gezisinin boşa gittiği ve öğrencilerin hiçbir tecrübe edinemediği bilinmektedir. Prof. Dr. Leyla Küçükahmet, gezi öncesi öğrencilere, gezinin amacı, gezi yerine nasıl gidileceği, gezinin planı, nelerin gözleneceği gibi hususlarda ayrıntılı bilgi vermenin bu yöntem için önemli olduğunu vurgulamaktadır. Yasal sorumluluğunun oldukça fazla olması, disiplinin kolayca sorun haline gelebilmesi ve organizasyonunun genellikle çok karmaşık olması bu yöntemin sınırlılıkları arasında gösterilmektedir. (Küçükahmet, 2005, s.65)

2.2.4. Örnek Olay İncelemesi (Case Study) Yöntemi

Örnek olay incelemesi öğrencilerin sorunlu bir olaya aktif olarak katılmalarını gerektiren bir yöntemdir. Sorunlu olay gerçek ya da hayali olabilir. Olayı anlatan ve

gerekli verileri kapsayan bir rapor üzerinde çalışan öğrenciler, olayı öğrenir, verileri analiz eder, sorunu değerlendirirler (Küçükahmet, 2005, s.71).

Özellikle sosyal bilimlerde pek çok konu örnek olay biçiminde sınıfa getirilebilir. Öğrenciler tartışarak öğrenme imkanına kavuştukları için bu yöntemden oldukça hoşlanmaktadırlar.

2.2.5. Grup Tartışması Yöntemi

Grup tartışması yöntemi özde, öğrencilerin bir konu ya da sorun üzerinde birlikte konuşarak mümkün olan çözüm yollarını aramalarına dayanır.(Küçükahmet, 2005, s.74)

Tartışma yöntemi, öğrencilerde düşünmeyi gerçekleştirmeye ve tutumlarını tekrar gözden geçirmeye teşvik eden yararlı bir yöntemdir. Bu yöntem, sınıftaki öğrencilerin ilgisini çeken bir konu hakkında fikirlerin, olguların sözlü değişimini kapsar. (Doğanay, 2007, s.166).

2.3. ÖĞRETMENİN NİTELİKLERİ

Eğitim-öğretimin temel taşı olan öğretmenin bu fonksiyonunu yerine getirmesi için hem genel hem de alanı açısından istenilen özelliklere sahip olması gerekir. Buna göre bir tarih öğretmenin hem genel olarak bütün öğretmenlerde bulunması gereken özelliklere hem de alanına uygun özelliklere sahip olması gerekir.

2.3.1. Nitelikli Bir Öğretmende Bulunması Gereken Özellikler

Her alandaki nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özellikler ve faydaları şöyle sıralanabilir:

- 1) İnsanları sevmeyi bilmelidir. Çünkü, öğretmenin birinci derecede muhatap öğrenci olduğundan, öğrencisini sevmeyen bir öğretmenin başarılı olması düşünülemez.
- 2) Branşı ile ilgili olarak öğrencilere rehberlik edecek bilgiye sahip olmalıdır. Çünkü, öğretmende bilgi eksikliğinin öğrenciler tarafından hissedilmesi öğretmene karşı olan güveni zedeler. Bu zedelenme öğrencinin öğretmenden alacağı bilgilere karşı bir güvensizlik oluşturabilir.
- 3) Ders dışında öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmelidir. Zira derse katılımı yüksek olan öğrenci sorunları asgari seviyede olan öğrencidir.
- 4) İyi bir gözlemci olmalıdır.
- 5) Alanı ile ilgili yeni gelişmeleri yakından takip etmelidir. Çünkü, iyi bir öğretmen

sahip olduğu bilgilerle yetinmeyip, alanının gerektirdiği yeni gelişmeleri yakından takip ederek gelişmelere ayak uyduran öğretmendir. Öğretmenin alanı ile ilgili bilgili olması öğrencilerde öğretmene olan güveni arttıracadığından bu durum öğrenmeye olumlu yönde katkı sağlar.

6) Topluma fayda açısından örnek bir insan olmalıdır. Zaten öğretmen demek sadece ders anlatan insan demek değildir. Aksine öğrencisinin kişiliğini büyük ölçüde etkileyen insan demektir. Bu yüzden öğretmen, öğrencileri devamlı topluma faydalı insanlar olması için teşvik etmeye çalışan insan olmalıdır.

7) Ders işlediği dile çok iyi hakim olmalıdır. Bu durum öğrenmeye olumlu yönde katkı sağladığı gibi, dersin işlendiği dile yeterince hakim olamaması durumunda öğrenme eksik veya yanlış algılanabilir.

8) Tavsiye ettiği davranışları kendisi göstermelidir. En etkili davranış şekli tavsiye edilen davranışları yaşama şeklidir. Ters durumlarında, öğretmen tavsiye edeceği davranışların etkisini görmeyebilir.

9) Öğrencilere, özelliklerine uygun olacak şekilde uygun davranışlar göstermelidir. Unutulmamalıdır ki her insan farklı bir dünyadır. Her öğrenciye aynı davranışı göstermek çoğu öğrenciyle iletişime girememek demektir.

10) Öğrencilere kişilik ve isimleriyle hitap ederek, hem dersine olan ilgiyi hem de sınıftaki öğrenme ortamının hazırlanmasındaki otoritesine katkı sağlamalıdır.

11) Gerek sınıfta gerekse sınıf dışında kendisine problem çıkaracak öğrenci ile teneffüste veya uygun zamanlarda ikili olarak görüşmelidir.

12) Dersini sevdirmesini bilmelidir. Bunun için de yerinde ve ölçülü ödüllendirmelerle dersine olan ilgiyi artırmaya çalışmalıdır.

13) Kılık ve kıyafeti öğretmene uygun olmalıdır.

14) Özel problemlerini sınıfa aksettirmemelidir. Bu durumda asıl amaç olan derse olan ilgiyi artırmak azaladığından öğrenme olumsuz yönde etkilenir.

15) Tahtayı çok iyi kullanmalıdır. Tahtanın iyi kullanımı, konunun öğrenci tarafından bir bütün olarak algılanmasında, dolayısıyla başarısının artmasında etkili olur.

16) Öğretmen arkadaşlarını öğrenci huzurunda eleştirmemelidir.

17) Milli eğitimin temel kanunlarını iyi bilmelidir.

18) Veli ile diyalog içerisinde olmalıdır. Veli ile diyalog iyi olursa hem öğretmen öğrenciyi derse nasıl daha iyi katacağını bileceği gibi, öğrencide veli ile görüşüldüğünü bildiğinden ister istemez derse olan ilgiyi artıracaktır.

19) Arkadaşlarının arasında öğrenciyi küçük duruma düşürmemelidir. Özellikle gelişme çağında olan öğrenciler açısından bu durum önem arz etmektedir. Öğrencinin arkadaşları arasında küçük düşürülmesi durumunda, öğrenci derse olan ilgisini azaltacağı gibi sınıf içinde yapacağı olumsuz hareketlerle de başka öğrencilerin derse katılımına engel olabilir.

20) Dersin eğitiminde kullanacağı metotları iyi bilmelidir. Gerekirse her sınıfa bile derse olan ilgiyi arttırmak için farklı öğretim metodu uygulanmalıdır.

21) Konuyu işlerken sınıfın seviyesini iyi bilmeli ve seviyeye inebilmelidir.

22) Dersin önemini kavratmalıdır. Bunun için dersi ile ilgili öğrenciyeye ilginç gelebilecek konular bulabilmelidir.

23) Öğrenciyi araştırmaya sevk etmelidir. Uygulamalı ders işlemelidir.

24) Sözünde tutarlı olmaya çalışılmalıdır. Söylediği şeylerde tutarsız olması durumunda dersiyle ilgili anlattığı şeylerde şüphe uyanacağından öğrenme olumsuz yönde etkilenir.

25) Türkçeyi güzel kullanmalıdır.

2.3.2. İyi Bir Tarih Öğretmeninde Bulunması Gereken Özellikler

İyi bir tarih öğretiminin olabilmesi için nitelikli bir tarih öğretmeni gerekir. Bir öğretilerde bulunması gereken nitelikler bulunmadığı takdirde sadece tarihi iyi bilmenin yetmeyeceği gayet açıktır. Onun için hem öğretmen de hem de iyi bir tarih veya sosyal bilgiler öğretmeninde bulunması gereken özelliklere sahip olmalıdır. Bu özellikler alan bilgisi ve öğretilme-öğrenme sürecini yönetme şeklinde iki grupta toplanabilir.

2.3.2.1. Alan Bilgisiyle İlgili Özellikler

1) Alanına ilişkin temel bilgileri (kavram, olgu, ilke, genelleme, yasa, model, kuram vb.) ve bu bilgileri ele alma yollarını(işlem yolu, teknik, yöntem vb.) bilmelidir.

2) Gerekli oldukça, alanındaki bilgilerini daha üst düzeye çıkarmalıdır. Alanı ile ilgili yeni gelişmeleri yakından takip etmelidir. Aksi durumda zamanla yetersiz kalabilir.

3) Konu alanı ile ilgili öğretilim programları(müfredat) üzerinde bilgi sahibi olmalıdır.

4) Sosyal bilimlerin içeriğini tam olarak kavramalıdır.

5) Tarih dersi içeriğini, öğrencinin ilgi ve deneyimleri ile ilişkilendirme, proje çalışmalarını geliştirme ve teşvik etme yeteneğine sahip olmalıdır.

2.3.2.2. Öğretme-Öğrenme Sürecini Yönetmeyle İlgili Özellikler

- 1)Plan yapmalı ve derse hazırlığı olmalıdır.
- 2)Öğretim yöntemlerinden yararlanmalıdır.
- 3)Sağlıklı bir iletişim kurabilmelidir.
- 4)Sınıf yönetimini bilmeli ve öğrencilerle iyi ilişkiler kurabilmelidir.
- 5)Öğrencilerin öğrenmelerini değerlendirmeli ve bununla ilgili kayıt tutmalıdır.
- 6)Öğrenmeyi teşvik eden ve sınıf içinde iyi ilişkiler geliştirebilen kişilik özelliklerine sahip olmalıdır.
- 7)Yaratıcılık, farkında olma, sorulara şevk ve gayretle karşılık verme yeteneklerine sahip olmalıdır.
- 8)Eğitim kuramlarını çeşitli öğrenme durumlarına ve sosyal davranışları sınıf içi olaylarına uygulama yeteneklerine sahip olmalıdır.
- 9)Mevcut öğretim uygulamaları üzerinde fikir yürütebilme, uygulamaları değerlendirebilme ve etkinlikleri bireylerin ve grupların ihtiyaçlarına uygun olarak düzenleyebilme yeteneklerine sahip olmalıdır.
- 10)Çok çeşitli öğretim becerilerine sahip olmalıdır. Bu becerilerden çeşitli öğrenci gruplarına uygun olanları seçmeli, bunları bazen bir gruba, bazen de aynı sınıfta birden fazla gruba uygulayabilmelidir.
- 11)Doğal ve yerel çevreyi iyi tanımalı, çevre olanaklarından eğitim aracı olarak yararlanmalıdır.
- 12)Sözlü, yazılı ve uygulamalı etkinlikler arasında denge kurabilmelidir.
- 13)Öğrencilere sınıf faaliyetleri sonunda öğrendikleri doğrulara anlam verme yeteneğini kazandırabilmelidir.
- 14)Hedefleri ve konuları belirleyerek uygun sıraya koymalıdır.
- 15)Öğrencilerin akademik gelişimlerini teşhis etme ve değerlendirmeye uygun ölçümler kullanma yeteneğine sahip olmalıdır.
- 16)Kalabalık sınıflarda bile küçük gruplar halinde ve bireysel öğrenme faaliyetleri düzenleyebilmelidir.
- 17)Dersleri kontrollü ve güvenlik içinde yürütebilmelidir.

III.BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu çalışma ile, Ankara Keçiören ilçesinde faaliyet gösteren Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı orta öğretim düzeyindeki genel liseler ile özel öğretim kurumları olan dershanelerin;

- tarih öğretimindeki başarısı,
- tarih dersinde kullandıkları öğretim yöntemleri,
- fiziki yapılarının tarih dersi üzerindeki etkileri,
- tarih dersinin aktarımında karşılaştıkları sorunlar öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre karşılaştırılarak tespit edilmeye çalışılmıştır.

Durum tespitine yönelik bir araştırma olan bu çalışmanın araştırma grubunu oluşturan denekler Tablo:1'de tanıtılmıştır.

TABLO:1

	OKUL	DERSHANE
ÖĞRETMEN	8	10
ÖĞRENCİ	130	91

Okullarda ve dershanelerdeki tarih öğretiminin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre karşılaştırılması ve belirtilen tespitlerin ortaya çıkarılması amacıyla özel bir anket hazırlanmıştır. Bu anket geliştirilirken önce tarih öğretimine yönelik yirmi ifade belirlenmiştir. Daha sonra bu ifadelerin her biri beş alan uzmanı tarafından değerlendirilmiş ve üzerinde en çok anlaşılan on iki ifade ankete soru olarak alınmıştır. Anket sorularını öğretmen ve öğrenciler ayrı ayrı cevaplandırmışlardır. Anket uygulamasına okul ve dershanelerde tespit edilen, toplamda **221 12.sınıf öğrencisi** katılmıştır. Bu iki yüz yirmi bir öğrencinin **86'sı sözel grubu**, **135'i ise Türkçe-Matematik** grubu öğrencisidir. Ankete katılan öğretmenlerden 8'i okullardan 10'u dershanelerden tercih edilmiştir.

Anket sorularına verilen cevaplar toplanmış, analiz edilmiş, elde edilen veriler sonuçta bir tablo halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, okullarda ve dershanelerdeki tarih öğretimi, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre karşılaştırılarak;

- tercih edilen öğretim yöntemlerinin kullanılma sıklığı,
- tercih edilen görsel ve işitsel ders araçlarının kullanılma sıklığı,
- yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine yer verilme durumu,
- güncel olaylarla bağlantılı ders işleme durumu,
- tarih derslerinde sınıf yönetimini etkileyen faktörlerin etkisi,
- tarih öğretiminin karşılaştığı problemler araştırılmak istenmiştir.

Bu amaçla Kasım- 2009'da Ankara Keçiören'de faaliyet gösteren dört genel lise ile Ankara Keçiören ve Çankaya'da faaliyet gösteren üç özel dershanede anket uygulanmıştır. Ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin seçimi random yöntemiyle yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Ankara ili Keçiören ilçesi sınırları içerisindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liselerde öğrenim gören 12.sınıf öğrencileri ile bu liselerde görev yapan tarih öğretmenleri, yine Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı üç özel dershanenin 12.sınıf öğrencileri ve bu dershanelerde görev yapan tarih öğretmenleri oluşturmaktadır.

Okullardaki ve dershanelerdeki tarih öğretiminin durumunu karşılaştırmak amacıyla yapılan bu çalışma 2009- 2010 öğretim yılında, Ankara-Keçiören'de faaliyet gösteren dört genel lise ile Ankara- Keçiören ve Ankara- Çankaya'da faaliyet gösteren üç özel dershaneyi kapsamaktadır.

Örneklem olarak Türkiye'deki birçok dershaneye öncülük eden iki ulusal dershane, okulların seçiminde ise Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel liseler tercih edilmiştir. Okul ve dershanelerdeki öğretmen ve öğrencilerin seçimi random yöntemiyle yapılmıştır. Anket toplam **18** öğretmenle **221** öğrenciye uygulanmıştır. **12** öğretmenin **8'i** okullardan **10'u** dershanelerden seçilmiştir. Öğrencilerin ise **130'u** okullardan **91'i** dershanelerden seçilmiştir. Ankete katılan **130** okul öğrencisinden **33'ü** sözel, **97'si** Türkçe- Matematik **91** dershane öğrencisinden **53'ü** sözel, **38'i** Türkçe- Matematik grubunda öğrenim görmektedir.

3.3. Veri Toplama Tekniği

Okullarda ve dershanelerdeki öğretmen ve öğrencilere tarih dersi ile ilgili olarak hazırlanan anket uygulanmıştır. Hazırlanan anketin kapsam geçerliliği için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Araştırmacı tarafından bu çalışmada kullanılmak üzere geliştirilen ankette okul ve dershanelerde görev yapan **öğretmenlere** aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

- 1.Tarih Dersinin Anlatımında Tercih Ettiğiniz Öğretim Yöntemlerinin Kullanılma Sıklığı Nedir? Belirtiniz.
- 2.Tarih Derslerinde Tercih Ettiğiniz Görsel ve İşitsel Araçların Kullanılma Sıklığı Nedir? Belirtiniz.
- 3.Tarih Derslerinde Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Yer Verme Durumunuz Nedir? Belirtiniz.
- 4.Tarih Derslerinde Güncel Olaylarla Bağlantılı Ders İşleme Durumunuz Nedir? Belirtiniz.
- 5.Tarih Derslerinde Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler Nelerdir? Belirtiniz.

Yine araştırmacı tarafından geliştirilen bu ankette, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı dört genel lise ile üç özel dershanenin toplam iki yüz yirmi bir **öğrencisine**;

- 1.Tarih Dersinin Anlatımında Öğretmenlerinizin Tercih Ettiği Öğretim Yöntemlerinin Kullanılma Sıklığı Nedir? Belirtiniz.
- 2.Tarih Derslerinde Öğretmenlerinizin Tercih Ettiği Görsel ve İşitsel Araçların Kullanılma Sıklığı Nedir? Belirtiniz.
- 3.Tarih Derslerinde Öğretmenlerinizin Güncel Olaylarla Bağlantılı Ders İşleme Durumu Nedir? Belirtiniz.
- 4.Tarih Derslerinizde Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler Nelerdir? Belirtiniz.
- 5.Tarih Öğretmenlerinizin Öğretmenlik Becerisi, Alan ve Genel Kültür Bilgisinin Düzeyi Nedir? Belirtiniz.

Yukarıdaki sorular öğrencilere yöneltilirken okul veya dersane öğrencisi olduklarına göre, sorular okulunuzda veya dershanenizde diyerek başlatılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Öğrenci ve öğretmenlerden elde edilen dökümanların analizinde ve sunumunda betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre organize edilebileceği gibi, veri toplama süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s158). Araştırmadan elde edilen veriler sorulara göre analiz edilerek sunulmuştur.

Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce mantıklı ve anlaşılır bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler yorumlanır ve bir takım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s158-159).

Araştırma grubundaki öğretmen ve öğrencilerin okullardaki ve dersanelerdeki tarih öğretimine yönelik sorulara verdikleri cevaplar betimsel analize tabi tutularak incelenmiş, elde edilen veriler yorumlanmış ve bir takım sonuçlara ulaşarak önerilerde bulunulmuştur.

IV .BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

TABLO- 1
Öğretmen Görüşlerine Göre
Okullardaki Tarih Derslerinde Tercih Edilen Öğretim Yöntemlerinin Kullanılma Sıklığı

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ	Hiç Kullanmıyor	Çok Az Kullanıyor	Orta Sıklıkta Kullanıyor	Sık Kullanıyor	Çok Sık Kullanıyor
Düz Anlatım Yöntemi	0	0	0	3	5
Soru Cevap Yöntemi	0	1	2	4	1
Gözlem Gezisi Yöntemi	4	4	0	0	0
Örnek Olay Yöntemi	5	3	0	0	0
Grup Tartışması Yöntemi	1	2	3	1	1

Tablo-1'deki sayısal veriler incelendiğinde okullardaki tarih öğretmenlerinin derslerinde çoğunlukla Düz Anlatım Yöntemi'ni tercih ettikleri görülmektedir. Ankete katılan 8 okul öğretmeninden 5'i Düz Anlatım Yöntemi'ni çok sık kullandığını, 3'ü ise sık kullandığını belirtmiştir. Yüzdeler olarak düşünüldüğünde Düz Anlatım Yöntemi'ni çok sık kullananların oranı %62,5, sık kullananların oranı ise %37,5 olarak görülmektedir.

Yine aynı tabloda okul öğretmenlerinin tarih derslerinde Soru-Cevap Yöntemi'ni de çoğunlukla kullandıkları görülmektedir. Ankete katılan okul öğretmenlerinin %50'si Soru-Cevap Yöntemi'ni sık kullandığını, %25'i orta sıklıkta kullandığını, %12,5'i çok sık kullandığını belirtmiştir. Denek grubunu oluşturan 8 okul öğretmeninden sadece 1 tanesi Soru-Cevap Yöntemi'ni çok az kullandığını ifade etmiştir.

Okul tarih öğretmenlerinin %50'si Gözlem Gezisi Yöntemi'ni çok az kullandığını, diğer %50'si ise bu yöntemi hiç kullanmadığını belirtmiştir.

Örnek Olay İncelemesi Yöntemi'nin tercih edilme sıklığı da oldukça düşüktür. Okul tarih öğretmenlerinin **%62,5'i** bu yöntemi hiç kullanmadığını, **%37,5'i** ise çok az kullandığını ifade etmiştir.

Okullardaki tarih öğretmenlerinin Düz Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemi dışında en çok tercih ettikleri öğretim yönteminin Grup Tartışması Yöntemi olduğu ankete verilen cevaplarda görülmüştür. Ankete katılan okul öğretmenlerinin **%37,5'i** Grup Tartışması Yöntemi'ni orta sıklıkta, **%25'i** ise sık ve çok sık kullandığını belirtmiştir. Bu yöntemi çok az tercih edenlerin oranı **%25**, hiç tercih etmeyenlerin oranı ise **%12,5** olarak görülmektedir.

Elde edilen verilerden hareketle okullardaki tarih öğretmenlerinin derslerinde tercih ettikleri ilk üç öğretim yöntemi şu şekilde sıralanmaktadır:

- 1.Düz Anlatım Yöntemi
- 2.Soru-Cevap Yöntemi
- 3.Grup Tartışması Yöntemi

Öğrenci Görüşlerine Göre Okullardaki Tarih Derslerinde Tercih Edilen Öğretim Yöntemlerinin Kullanılma Sıklığı

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ	Hiç Kullanılmıyor	Çok Az Kullanılıyor	Orta Sıklıkta Kullanılıyor	Sık Kullanılıyor	Çok sık Kullanılıyor
Düz Anlatım Yöntemi	4	6	12	31	77
Soru-Cevap Yöntemi	22	34	49	15	10
Gözlem Gezisi Yöntemi	93	11	6	17	3
Örnek Olay Yöntemi	102	10	14	2	2
Grup Tartışması Yöntemi	21	19	44	29	17

Öğrenci görüşlerine göre, okullardaki tarih derslerinde tercih edilen öğretim yöntemlerinin kullanılma sıklığını gösteren tabloda;

- Düz Anlatım Yöntemi'nin **%96**,
- Soru-Cevap Yöntemi'nin **%83**,
- Gözlem Gezisi Yöntemi'nin **%28**,
- Örnek Olay İncelemesi Yöntemi'nin **%21**,
- Grup Tartışması Yöntemi'nin ise **%83** oranında kullanıldığı görülmektedir.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerini gösteren iki farklı tablodaki sayısal veriler karşılaştırıldığında, okul öğretmen ve öğrencilerinin tarih derslerinde tercih edilen öğretim yöntemlerinin kullanılma sıklığı konusunda birbirine paralel cevaplar verdikleri görülmektedir.

Ayrıca ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin verdiği cevapların araştırmanın varsayımlarına uygun olduğu görülmektedir. Çünkü araştırma öncesinde oluşturulan varsayımlarda okullardaki tarih derslerinde Düz Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemi'nin daha fazla tercih edildiği belirtilmiştir. Yine araştırmanın varsayımlarında okullardaki tarih derslerinde Gözlem Gezisi Yöntemi ile Örnek Olay İncelemesi Yöntemi'nin sıklıkla tercih edilmediği belirtilmiştir ki, araştırmanın sonucunda elde edilen veriler de bunu göstermektedir.

Tarih dersinin sözel bir ders olduğu dikkate alındığında Tablo-1'den elde edilen verilerin hiç de şaşırtıcı olmadığı söylenebilir. Görünen o ki, okullardaki tarih derslerinde öğrenciler daha çok pasif dinleyici konumundadır. Fakat birçok araştırmacıya göre öğrenciler yalnızca işittikleri şeyleri kolayca unutmaktadır. Oysa; bizzat katıldıkları bir eğitim etkinliği onların konuyu daha iyi anlamalarına ve kolay kolay unutmamalarına yardım etmektedir(Küçükahmet, 2005, s.50).

Okullardaki tarih derslerinde en çok tercih edildiği görülen Düz Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemleri araştırmacılar tarafından klasik öğretim yöntemleri olarak kabul edilmekte ve bu yöntemlerle yapılan öğretim etkinliğinin son derece düşük olduğu belirtilmektedir. Buradan hareketle okullardaki tarih öğretmenlerinin çoğunlukla tercih ettiği öğretim yöntemlerinin yetersiz olduğu, daha farklı öğretim yöntemlerinin işe koşulması gerektiği söylenebilir. Teknolojik gelişmelerle birlikte bahsedilen yöntemlerin yanında modern öğretim yöntemlerinin de kullanılması artık bir zorunluluk haline gelmelidir. Özellikle tarih öğretmenleri klasik bir yöntemi, örneğin anlatımı sürekli bir biçimde uzun bir zaman periyodunda kullanmamalı, 15 dakikanın sonunda etkinlik değiştirmeli ve öğrencileri kendi öğrenme süreçlerinde sorumluluk almaya

cesaretlendirmelidirler. Böylelikle tarih dersi sıkıcı ve zor bir ders olmaktan çıkarak bütün öğrencilerin ihtiyacını hissettiği bir ders haline gelecektir.

TABLO- 2
Öğretmen Görüşlerine Göre
Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Tercih Edilen Öğretim Yöntemlerinin
Kullanılma Sıklığı

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ	Hiç Kullanmıyor	Çok Az Kullanıyor	Orta Sıklıkta Kullanıyor	Sık Kullanıyor	Çok sık Kullanıyor
Düz Anlatım Yöntemi	0	0	0	4	6
Soru-Cevap Yöntemi	0	1	2	5	2
Gözlem Gezisi Yöntemi	10	0	0	0	0
Örnek Olay Yöntemi	8	2	0	0	0
Grup Tartışması Yöntemi	3	5	2	0	0

Tablo-2'deki sayısal veriler incelendiğinde dershanelerdeki tarih öğretmenlerinin de okul öğretmenleri gibi derslerinde çoğunlukla Düz Anlatım Yöntemi'ni tercih ettikleri görülmektedir. Ankete katılan **10** dershane öğretmeninden **6'sı** Düz Anlatım Yöntemi'ni çok sık kullandığını, **4'ü** ise sık kullandığını belirtmiştir. Yüzdeler olarak düşünüldüğünde düz anlatım yöntemini çok sık kullananların oranı **%60**, sık kullananların oranı ise **%40** olarak görülmektedir.

Yine aynı tabloda dershane öğretmenlerinin tarih derslerinde Soru-Cevap Yöntemi'ni de çoğunlukla kullandıkları görülmektedir. Ankete katılan dershane öğretmenlerinin **%50'si** Soru-Cevap Yöntemi'ni sık kullandığını, **%20'si** orta sıklıkta kullandığını, yine **%20'si** çok sık kullandığını belirtmiştir. Denek grubunu oluşturan **10** dershane öğretmeninden sadece **1** tanesi Soru-Cevap Yöntemi'ni çok az kullandığını ifade etmiştir. Dershanede görev yapan tarih öğretmenlerinin **%100'ü** Gözlem Gezisi Yöntemi'ni hiç kullanmadığını belirtmiştir.

Dershane öğretmenleri arasında Örnek Olay İncelemesi Yöntemi'nin tercih edilme sıklığı da oldukça düşüktür. Dershane öğretmenlerinin **%80'ni** bu yöntemi hiç kullanmadığını, **%20'si** ise çok az kullandığını ifade etmiştir.

Dershanelerdeki tarih öğretmenlerinin Düz Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemi dışında en çok tercih ettikleri öğretim yönteminin Grup Tartışması Yöntemi olduğu ankete verilen cevaplarda görülmüştür. Ankete katılan dershane öğretmenlerinin **%20'si** Grup Tartışması Yöntemi'ni orta sıklıkta kullandığını belirtmiştir. Bu yöntemi çok az tercih edenlerin oranı **%50**, hiç tercih etmiyorum diyenlerin oranı ise **%30** olarak görülmektedir. Elde edilen verilerden hareketle dershanelerdeki tarih öğretmenlerinin derslerinde tercih ettikleri ilk üç öğretim yöntemi okullarda tercih edilenler gibi sıralanmaktadır. Bunlar:

- 1.Düz Anlatım Yöntemi
- 2.Soru-Cevap Yöntemi
- 3.Grup Tartışması Yöntem

**Öğrenci Görüşlerine Göre
Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Tercih Edilen Öğretim Yöntemlerinin
Kullanılma Sıklığı**

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ	Hiç Kullanılmıyor	Çok Az Kullanılıyor	Orta Sıklıkta Kullanılıyor	Sık Kullanılıyor	Çok sık Kullanılıyor
Düz Anlatım Yöntemi	3	8	15	29	36
Soru-Cevap Yöntemi	2	4	19	37	29
Gözlem Gezisi Yöntemi	71	14	5	1	0
Örnek Olay Yöntemi	69	15	4	2	1
Grup Tartışması Yöntemi	54	23	6	3	5

Öğrenci görüşlerine göre, dersanelerdeki tarih derslerinde tercih edilen öğretim yöntemlerinin kullanılma sıklığını gösteren tabloda;

-Düz Anlatım Yöntemi'nin **%96**,

-Soru-Cevap Yöntemi'nin **%97**,

-Gözlem Gezisi Yöntemi'nin **%21**,

-Örnek Olay İncelemesi Yöntemi'nin **%24**,

-Grup Tartışması Yöntemi'nin ise **%40** oranında kullanıldığı görülmektedir.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerini gösteren iki farklı tablodaki sayısal veriler karşılaştırıldığında, dersane öğretmen ve öğrencilerinin tarih derslerinde tercih edilen öğretim yöntemlerinin kullanılma sıklığı konusunda birbirine uyumlu cevaplar verdikleri görülmektedir. Dersanelerde tercih edilen öğretim yöntemlerinin kullanılma sıklığını gösteren oranlara dikkat edildiğinde, dersanelerde tarih öğretmenlerinin aktif anlatıcı, öğrencilerin ise pasif dinleyici konumunda oldukları görülmektedir. Bu durum ise, öğrencilerin dersanelere öncelikle bilgi satın almak amacıyla gittiklerini açıkça ortaya koymaktadır.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre, okul ve dersanelerdeki tarih derslerinde tercih edilen öğretim yöntemlerinin kullanılma sıklığı karşılaştırıldığında Düz Anlatım Yöntemi'nin aynı oranda kullanıldığı, Soru-Cevap Yöntemi'nin okullara göre dersanelerde daha fazla tercih edildiği ortaya çıkmıştır. Buna karşın Gözlem Gezisi, Örnek Olay İncelemesi ve Grup Tartışması Yöntemleri'nin dersanelere göre okullarda daha fazla tercih edildiği açık bir şekilde görülmüştür.

Düz Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemi dışındaki öğretim yöntemlerinin tercih edilme oranlarının okul ve dersanelerde farklılık göstermesinin temel nedeni olarak, dersanelerin kısıtlı bir zaman diliminde sadece sınavlara hazırlık amacıyla hareket etmesi gösterilebilir. Çünkü, Gözlem Gezisi, Örnek Olay İncelemesi ve Grup Tartışması Yöntemlerinin derslerde kullanılabilmesi için daha geniş bir zaman dilimine ihtiyaç duyulur. Okullardaki tarih ders saatlerinin dersanelere göre daha fazla olması ve okul müfredat programlarında yer alan konuların daha az olması zaman gerektiren öğretim yöntemlerinin okullarda daha fazla kullanılmasını imkanı hale getirmektedir.

Sonuç olarak, araştırmanın bu basamağında hem okullardaki hem de dersanelerdeki tarih derslerinde daha çok klasik öğretim yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

TABLO- 3
Öğretmen Görüşlerine Göre
Okullardaki Tarih Derslerinde Görsel ve İşitsel Araçların Kullanılma Sıklığı

GÖRSEL VE İŞİTSEL ARAÇLAR	Hiç Kullanmıyor	Çok Az Kullanıyor	Orta Sıklıkta Kullanıyor	Sık Kullanıyor	Çok Sık Kullanıyor
Projeksiyon Makinaları(Tepegöz,Slayt.vs.)	1	2	3	2	0
Fotografikler (Film Şeridi, Levhalar..vs)	0	3	2	2	1
Üç Boyutlu Ders Araçları (Yazı Taht., Bülten Taht.)	0	0	2	3	3
Elektronik Otoriteler (TV,Bilgisayar..)	4	1	3	0	0
Grafikler (Harita vs..)	0	1	2	2	3

Tablo-3'teki sayısal veriler incelendiğinde okullardaki tarih öğretmenlerinin derslerinde öncelikle üç boyutlu ders araçlarını tercih ettikleri görülmektedir. Ankete katılan **8** okul öğretmeninden **3**'ü üç boyutlu ders araçlarını çok sık kullandığını, diğer **3**'ü sık kullandığını, kalan **2** öğretmen ise orta sıklıkta kullandığını belirtmiştir. Yüzdeler olarak düşünüldüğünde okullardaki tarih derslerinde üç boyutlu ders araçlarının kullanılma oranı **%100** olarak görülmektedir.

Yine aynı tabloda okul öğretmenlerinin tarih derslerinde grafikleri, fotoğrafikleri ve projeksiyon makinelerini de çoğunlukla kullandıkları görülmektedir. Ankete katılan okul öğretmenlerinin **%37,5'i** grafikleri çok sık kullandığını, **%25'i** sık kullandığını, yine **%25'i** orta sıklıkta kullandığını belirtmiştir. Denek grubunu oluşturan **8** okul öğretmeninden sadece **1** tanesi grafikleri çok az kullandığını ifade etmiştir.

Okul tarih öğretmenlerinin **%37,5'i** elektronik otoriteleri orta sıklıkta kullandığını belirtirken **%50'si** bu araç ve gereçleri hiç kullanmadığını belirtmiştir.

Elde edilen verilerden hareketle okullardaki tarih öğretmenlerinin derslerinde tercih ettikleri görsel ve işitsel araçların kullanılma sıklığı şu şekilde sıralanmaktadır:

- 1.Üç boyutlu ders araçları
- 2.Grafikler

- 3.Fotoğrafikler
- 4.Projeksiyon makineleri
- 5.Elektronik otoriteler

**Öğrenci Görüşlerine Göre
Okullardaki Tarih Derslerinde Görsel ve İşitsel Araçların Kullanılma Sıklığı**

GÖRSEL VE İŞİTSEL ARAÇLAR	Hiç Kullanılmıyor	Çok Az Kullanılıyor	Orta Sıklıkta Kullanılıyor	Sık Kullanılıyor	Çok Sık Kullanılıyor
Projeksiyon Makinaları (Tepegöz, Slayt. vs.)	27	21	38	31	13
Fotoğrafikler (Film Şeridi, Levhalar.. vs)	12	20	55	23	20
Üç Boyutlu Ders Araçları (Yazı Taht., Bülten Taht.)	3	9	69	25	24
Elektronik Otoriteler (TV, Bilgisayar, Cd, ...)	56	34	30	5	5
Grafikler (Harita vs..)	7	22	48	27	26

Öğrenci görüşlerine göre, okullardaki tarih derslerinde tercih edilen görsel ve işitsel araçların kullanılma sıklığını gösteren tabloda;

- Projeksiyon makinelerinin **%79**,
- Fotoğrafiklerin **%90**,
- Üç boyutlu ders araçlarının **%97**,
- Elektronik otoritelerin **%56**,
- Grafiklerin ise **%94** oranında kullanıldığı görülmektedir.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerini gösteren iki farklı tablodaki sayısal veriler karşılaştırıldığında, okul öğretmen ve öğrencilerinin, tarih derslerinde tercih edilen görsel ve işitsel araçların kullanılma sıklığı konusunda birbirine paralel cevaplar verdikleri görülmektedir. Örneğin; hem öğretmen hem de öğrenci görüşlerine göre

okullardaki tarih derslerinde en çok üç boyutlu ders araçlarının, en az ise elektronik otoritelerin tercih edildiği görülmektedir.

Ayrıca ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin verdiği cevapların büyük oranda araştırmanın varsayımlarına uygun olduğu görülmektedir. Ama yine de elektronik otoritelerin kullanım sıklığı konusunda elde edilen veriler araştırmanın varsayımlarına ters düşmektedir. Çünkü araştırma öncesinde oluşturulan varsayımlarda okullardaki tarih derslerinde elektronik otoritelerin sıkça kullanıldığı tahmininde bulunulmuştur.

Elde edilen verilerden hareketle okullardaki tarih derslerinde daha çok, kullanımı kolay geleneksel görsel ve işitsel araçların tercih edildiği söylenebilir.

TABLO- 4
Öğretmen Görüşlerine Göre
Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Görsel ve İşitsel Araçların Kullanılma Sıklığı

GÖRSEL VE İŞİTSEL ARAÇLAR	Hiç Kullanmıyor	Çok Az Kullanıyor	Orta Sıklıkta Kullanıyor	Sık Kullanıyor	Çok Sık Kullanıyor
Projeksiyon Makinaları (Tepegöz, Slayt..vs.)	0	1	2	4	3
Fotografikler (Film Şeridi, Levhalar..vs)	2	5	2	1	0
Üç Boyutlu Ders Araçları (Yazı Taht., Bülten Taht.)	0	1	4	3	2
Elektronik Otoriteler (TV, Bilgisayar..)	6	3	1	0	0
Grafikler (Harita vs..)	0	2	5	2	1

Tablo-4'teki sayısal veriler incelendiğinde dershanelerdeki tarih öğretmenlerinin derslerinde öncelikle projeksiyon makineleri ile üç boyutlu ders araçlarını tercih ettikleri görülmektedir. Ankete katılan **10** dershane öğretmeninden **3**'ü projeksiyon makinelerini çok sık kullandığını, **4**'ü sık kullandığını, **2**'si orta sıklıkta kullandığını geri kalan **1** öğretmen ise çok az kullandığını belirtmiştir. Yüzdeler olarak düşünüldüğünde dershanelerdeki tarih derslerinde projeksiyon makinelerinin kullanılma

oranı **%100** olarak görülmektedir. Kullanılma oranı **%100** olan diğer ders araçları ise grafikler ve üç boyutlu ders araçlarıdır.

Yine aynı tabloda en dikkat çeken durumsa dersane öğretmenlerinin tarih derslerinde elektronik otoritelere neredeyse hiç yer vermedikleridir. Ankete katılan dersane öğretmenlerinin **%60**'ı elektronik otoriteleri hiç kullanmadığını belirtmiştir.

Elde edilen verilerden hareketle dersanelerdeki tarih öğretmenlerinin derslerinde tercih ettikleri görsel ve işitsel araçların kullanılma sıklığı şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Projeksiyon makineleri
2. Üç boyutlu ders araçları
3. Grafikler
4. Fotoğrafikler
5. Elektronik otoriteler

Öğrenci Görüşlerine Göre Dersanelerdeki Tarih Derslerinde Görsel ve İşitsel Araçların Kullanılma Sıklığı

GÖRSEL VE İŞİTSEL ARAÇLAR	Hiç Kullanılmıyor	Çok Az Kullanılıyor	Orta Sıklıkta Kullanılıyor	Sık Kullanılıyor	Çok Sık Kullanılıyor
Projeksiyon Makineleri (Tepegöz, Slayt..vs.)	2	3	12	29	45
Fotoğrafikler (Film Şeridi, Levhalar..vs)	34	37	15	4	1
Üç Boyutlu Ders Araçları (Yazı Taht., Bülten Taht.)	3	12	45	17	14
Elektronik Otoriteler (TV, Bilgisayar..)	58	29	2	1	1
Grafikler (Harita vs..)	5	15	50	17	4

Öğrenci görüşlerine göre, dersanelerdeki tarih derslerinde tercih edilen görsel ve işitsel araçların kullanılma sıklığını gösteren tabloda;

-Projeksiyon makinelerinin **%97**,

-Fotoğrafiklerin **%62**,

- Üç boyutlu ders araçlarının %96,
- Elektronik otoritelerin %36,
- Grafiklerin ise %94 oranında kullanıldığı görülmektedir.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerini gösteren iki farklı tablodaki sayısal veriler karşılaştırıldığında, dersane öğretmen ve öğrencilerinin, tarih derslerinde tercih edilen görsel ve işitsel araçların kullanılma sıklığı konusunda birbirine paralel cevaplar verdikleri görülmektedir.

Ankete katılan öğretmen ve öğrencilerin bu basamakta verdikleri cevaplar araştırmanın varsayımlarına ters düşmektedir. Çünkü araştırmanın varsayımlarında dersanelerdeki tarih derslerinde projeksiyon makinelerinin çok sık kullanılmadığı belirtilmiştir. Böyle bir sonucun ortaya çıkmasının temel nedeni ise araştırmanın yapıldığı iki dershanede de derslerin sınıflara sabitlenmiş projeksiyon makineleri yardımı ile işlenmesidir. Araştırmanın varsayımları oluşturulurken böyle bir durumla karşılaşılacağı düşünülmemiştir.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre, okul ve dersanelerdeki tarih derslerinde tercih edilen görsel ve işitsel araçların kullanılma sıklığı karşılaştırıldığında üç boyutlu ders araçlarının hem okullarda hem de dersanelerde sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte projeksiyon makinelerinin dersanelerde oldukça sık kullanıldığı da belirtilmelidir.

Elektronik otoritelerin hem dersanelerde hem de okullarda pek fazla tercih edilmediği yine araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Oysa görsel-işitsel araçlardan en yenileri olan elektronik otoritelerin öğrenciyi dünyanın dört bir köşesiyle iletişime geçirme ve teknolojik gelişmeleri sınıf ortamında kullanma gibi çok önemli işlevleri vardır. Bundan dolayı tarih öğretmenlerinin derslerinde mümkün olduğunca elektronik otoritelerden yararlanması gerekmektedir.

Tarih derslerinde öğrencilerin en büyük probleminin öğrendikleri bilgileri kısa bir süre sonra unutmaları olduğu düşünüldüğünde görsel ve işitsel araçların kullanımının tarih dersi için ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Görsel ve işitsel araçlar, belli bir fikrin göz önünde canlandırılmasında, karmaşık fikirlerin basite indirgenerek açıklanmasında, öğretimi canlı ve açık hale getirmede, ayrıca öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini artırmada oldukça yararlıdır(Küçükahmet, 2005, s.115).

Araştırmanın bu basamağında en dikkat çeken husus, okullardaki tarih öğretmenlerinin elektronik araçlardan yeterince yararlanamadığı hususudur. En basit yazı tahtasından en gelişmiş bilgisayarlara kadar sayısız araç öğretmene yardımcı olarak sunulduğu halde bazı tarih öğretmenlerinin basit bir aracı bile kullanmaktan çekindiği gözlenmektedir. Bu çekingenliğin temel nedenlerinden biri şüphesiz ki öğretmenin o aracı kullanmasını bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Elinin altındaki bir aracın nasıl kullanılacağını, o aracın faydalarını ve sınırlılıklarını bilen bir öğretmen o araçtan yararlanma yollarını arayacaktır. Bazı tarih öğretmenleri ise modern araçların sınıfta kendilerinin yerini alacağı endişesiyle bu araçları kullanmayı reddetmektedirler. Oysa bu öğretmenlerin araçlar konusunda bilmesi gereken temel ilke, ne kadar modern olursa olsun herhangi bir aracın öğretmenin yerinde değil, yalnızca yanında kullanılabiliridir. Sonuç olarak bu gerçek her fırsatta tarih öğretmenlerine hatırlatılmalıdır. Çünkü iyi bir tarih öğretmeni etkin bir sınıf atmosferinin ilk kuralının yüz yüze etkileşim olduğunu bilmek zorundadır.

TABLO- 5
Öğretmen Görüşlerine Göre
Okullardaki Tarih Derslerinde Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Yer Verilme Durumu

Hiç Yer Vermiyorum	Çok Az Yer Veriyorum	Orta Sıklıkta Yer Veriyorum	Sık Yer Veriyorum	Çok Sık Yer Veriyorum
0	1	1	4	2

Tablo-5'daki sayısal veriler incelendiğinde, okullardaki tarih öğretmenlerinin derslerinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine genellikle yer verdikleri görülmektedir. Anket sorularını cevaplayan 8 okul öğretmeninden 2'si yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine derslerinde çok sık, 4'ü sık, 1'i orta sıklıkta yer verdiğini, yine 1 öğretmen ise bahsedilen temel öğelere derslerinde çok az yer verdiğini belirtmiştir. Tablo-6'daki sayısal verilere bakıldığında, okul tarih öğretmenleri içerisinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine derslerimde hiç yer vermiyorum diyen olmamıştır. Tablo-5'teki sayısal verilerin yüzdesel oranları hesaplandığında ise

okullardaki tarih derslerinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine yer verilme durumu şöyledir:

- Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Çok Sık Yer Veriyorum:%25
- Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Sık Yer Veriyorum:%50
- Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Orta Sıklıkta Yer Veriyorum:%12,5
- Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Çok Az Yer Veriyorum:%12,5

TABLO- 6
Öğretmen Görüşlerine Göre
Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Yer Verilme Durumu

Hiç Yer Vermiyorum	Çok Az Yer Veriyorum	Orta Sıklıkta Yer Veriyorum	Sık Yer Veriyorum	Çok Sık Yer Veriyorum
0	3	4	2	1

Tablo-6'daki sayısal veriler incelendiğinde, dershanelerdeki tarih öğretmenlerinin de okullardaki tarih öğretmenleri gibi derslerinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine genellikle yer verdikleri görülmektedir. Anket sorularını cevaplayan **10** dershane öğretmeninden **1**'i yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine derslerinde çok sık, **2**'si sık, **4**'ü orta sıklıkta yer verdiğini, yine **3** öğretmen ise bahsedilen temel öğelere derslerinde çok az yer verdiğini belirtmiştir.Tablo-6'daki sayısal verilere bakıldığında, dershane tarih öğretmenleri içerisinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine hiç yer vermiyorum diyen olmamıştır.Tablo-6'daki sayısal verilerin yüzdesel oranları hesaplandığında dershanelerdeki tarih derslerinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine yer verilme durumu şöyledir:

- Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Çok Sık Yer Veriyorum:%10
- Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Sık Yer Veriyorum:%20
- Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Orta Sıklıkta Yer Veriyorum:%40
- Yapılandırıcı Öğretimin Temel Öğelerine Çok Az Yer Veriyorum:%30

Öğretmen görüşlerine göre, okul ve dersanelerdeki tarih derslerinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine yer verilme durumu karşılaştırıldığında sonuç oldukça sevindiricidir. Çünkü, elde edilen veriler hem okullardaki hem de dersanelerdeki tarih öğretmenlerinin yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine büyük oranda sahip çıktıklarını göstermektedir. Örneğin; ne okul tarih öğretmenleri ne de dersane tarih öğretmenleri arasında yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine derslerinde hiç yer vermiyorum diyen olmamıştır.

Tablo-5'ten elde edilen veriler araştırmanın varsayımlarına uygunluk gösterirken, aynı durum Tablo-6'dan elde edilen veriler için geçerli değildir. Çünkü araştırmanın varsayımlarında dersanelerdeki tarih öğretmenlerinin yapılandırıcı öğretimin temel öğelerini derslerine taşımadıkları ifade edilmiştir.

Yapılandırıcı öğretim ortamı geleneksel modele dayanan bir sınıftan oldukça farklıdır. Geleneksel sınıfta dersler kitaplara dayanır ve çoğunlukla öğretmen tarafından yürütülür. Yapılandırmacı ders işleyişte içerik genel hatlarıyla bellidir, ancak sınırlar kesin değildir. Öğrencilerin kullanması için bir miktar mevcut içerik olmasına rağmen öğrenciler çalıştıkları konu üzerindeki bakış açılarını derinleştirecek alternatif bilgi kaynaklarını aramaları için teşvik edilir(Özden, 2003, s.68).

Yüksel Özden, Öğrenme ve Öğretme adlı eserinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerini şu şekilde basamaklandırmaktadır:

- 1.Önceki bilgilerin harekete geçirilmesi
- 2.Yeni bilgilerin kazanılması
- 3.Bilginin anlaşılması
- 4.Bilginin uygulanması
- 5.Bilginin farkında olması

Eğitimciler, yapılandırmacı stratejileri işe koştukları zaman öğrenciler kendi öğrenme süreçlerinde sorumluluk almaya daha çok cesaretleneceklerdir. Öğrenciler, öğrenmeye ihtiyaç duydukları şeyleri daha kolay tanımlayacak ve kendi öğrenme etkinliklerini yönetebileceklerdir. Aynı zamanda daha fazla üst düzey düşünme becerilerini geliştireceklerdir. Böylece tarih dersleri öğrenciler için sıkıcı ve ezberci bir ders olmaktan kurtulacak, mantık ve mukayese gücünü geliştiren ilgi çekici bir ders halini alacaktır.

Yapılandırıcı öğretimin yukarıda bahsedilen öğelerinin derslerde uygulanabilmesi için zaman faktörü oldukça önemlidir. Bu konuda okul tarih öğretmenlerinin dershanelerde görev yapan tarih öğretmenlerine göre daha şanslı oldukları söylenebilir. Çünkü sadece sınavlara endekslenmiş ve test tekniğinin geliştirilmesini öncelikli hedef edinmiş dershanelerde tarih derslerine ayrılan haftalık ders saati sadece ikidir. Bu haftalık ders saati de yapılandırıcı öğretimin temel öğelerinin tam olarak uygulanmasını imkansız hale getirmektedir.

Sonuç olarak, yapılandırıcı öğretimin temel ilkeleri tarih derslerinde uygulanmalı, tarih ders saatleri bu ilkelerin rahatlıkla uygulanabileceği şekilde planlanmalı ve tarih ders kitapları da yapılandırıcı öğretim modeline uygun hale getirilmelidir. Bu hususta yapılacak düzenlemeler ülkemizde var olan eksik ve eskimiş tarih dersi anlayışını değiştirecektir.

TABLO- 7
Öğretmen Görüşlerine Göre
Okullardaki Tarih Derslerinde Güncel Olaylarla Bağlantılı Ders İşleme Durumu

Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Hiç Yer Vermiyorum	Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Çok Az Yer Veriyorum	Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Orta Sıklıkta Yer Veriyorum	Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Sık Yer Veriyorum	Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Çok Sık Yer Veriyorum
0	1	3	3	1

Öğretmen görüşlerine dayanılarak oluşturulan **Tablo-7**'deki sayısal veriler incelendiğinde, okullardaki tarih öğretmenlerinin derslerinde genellikle güncel olaylarla bağlantılı ders işledikleri görülmektedir. Ankete katılan **8** okul öğretmeninden **1**'i güncel olaylardan örneklemelere derslerinde çok sık yer verdiğini, **3**'ü sık, yine diğer **3**'ü orta sıklıkta yer verdiğini belirtmiştir. Ankete katılan **8** okul öğretmeninden sadece **1**'i derslerinde güncel olaylardan örneklemelere çok az yer verdiğini ifade etmiştir. Yüzdelik olarak düşünüldüğünde, okullardaki tarih derslerinde güncel olaylarla bağlantılı ders işleme oranı **%100** olarak görülmektedir.

**Öğrenci Görüşlerine Göre
Okullardaki Tarih Derslerinde Güncel Olaylarla Bağlantılı Ders İşleme Durumu**

Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Hiç Yer Verilmiyor	Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Çok Az Yer Veriliyor	Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Orta Sıklıkta Yer Veriliyor	Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Sık Yer Veriliyor	Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Çok Sık Yer Veriliyor
8	12	43	46	21

Öğrenci görüşlerine göre, okullardaki tarih derslerinde güncel olaylarla bağlantılı ders işleme durumunun yüzdesel sonuçları şöyledir:

Tarih Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere;

-Hiç Yer Verilmiyor: %6

-Çok Az Yer Veriliyor: %9

-Orta Sıklıkta Yer Veriliyor: %33

-Sık Yer Veriliyor: %35

-Çok Sık Yer Veriliyor: %16

Araştırmanın bu basamağında okullardaki tarih derslerinde güncel olaylarla bağlantılı ders işleme durumunun ortaya çıkarılması için hem öğretmen hem de öğrenci görüşlerine başvurulmuştur. Elde edilen veriler bu konuda öğretmen ve öğrencilerin aynı görüşte olduklarını göstermektedir. Okul tarih öğretmenlerinin % 100'ü, okul öğrencilerinin % 94'ü tarih derslerinde güncel örneklemelere yer verildiğini belirtmişlerdir.

TABLO- 8
Öğretmen Görüşlerine Göre
Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Güncel Olaylarla Bağlantılı Ders İşleme Durumu

Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Hiç Yer Vermiyorum	Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Çok Az Yer Veriyorum	Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Orta Sıklıkta Yer Veriyorum	Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Sık Yer Veriyorum	Derslerimde Güncel Olaylardan Örneklemelere Çok Sık Yer Veriyorum
0	1	4	4	1

Öğretmen görüşlerine dayanılarak oluşturulan **Tablo-8**'deki sayısal veriler incelendiğinde, dershanelerde görev yapan tarih öğretmenlerinin de okul tarih öğretmenleri gibi derslerinde genellikle güncel olaylarla bağlantılı ders işledikleri görülmektedir. Ankete katılan **10** dershane öğretmeninden **1**'i güncel olaylardan örneklemelere derslerinde çok sık yer verdiğini, **4**'ü sık, yine diğer **4**'ü orta sıklıkta yer verdiğini belirtmiştir. Ankete katılan **10** dershane öğretmeninden sadece **1**'i derslerinde güncel olaylardan örneklemelere çok az yer verdiğini ifade etmiştir. Yüzdeler olarak düşünüldüğünde, okullardaki gibi dershanelerdeki tarih derslerinde de güncel olaylarla bağlantılı ders işleme oranı **%100** olarak görülmektedir.

Öğrenci Görüşlerine Göre
Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Güncel Olaylarla Bağlantılı Ders İşleme Durumu

Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Hiç Yer Verilmiyor	Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Çok Az Yer Veriliyor	Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Orta Sıklıkta Yer Veriliyor	Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Sık Yer Veriliyor	Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere Çok Sık Yer Veriliyor
3	7	34	33	14

Öğrenci görüşlerine göre, dershanelerdeki tarih derslerinde güncel olaylarla bağlantılı ders işleme durumunun yüzdesel sonuçları şöyledir:

Tarih Derslerimizde Güncel Olaylardan Örneklemelere;

- Hiç Yer Verilmiyor: %3
- Çok Az Yer Veriliyor: %7
- Orta Sıklıkta Yer Veriliyor: %37
- Sık Yer Veriliyor: %36
- Çok Sık Yer Veriliyor: %15

Öğrenci görüşlerine dayanan sonuçlara bakıldığında okul öğrencileri ile dersane öğrencilerinin bu konuda hemen hemen aynı düşüncede oldukları rahatlıkla söylenebilir.

Öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre okullarda ve dersanelerdeki tarih derslerinde güncel olaylarla bağlantılı ders işleme durumu karşılaştırıldığında sonuçların memnuniyet verici düzeyde olduğu söylenebilir.Çünkü elde edilen sonuçlar hem okullardaki hem de dersanelerdeki tarih derslerinde güncel olaylarla bağlantılı ders işleme oranının % 100'e yakın olduğunu göstermektedir.

Konusunu yetişkinlerden ve onların davranışlarından alan tarihin öğrencilerin kavramsal anlayışının üzerinde olduğu genel bir kabuldür. O halde, öğrencilerin geçmişe ait tarihsel kavram ve olayları daha kolay algılayabilmelerinde güncel gelişmelerden örnekler sunmak oldukça önemlidir.Bu konuda tarih öğretmenlerine büyük iş düşmektedir.Çünkü bahsedilen durumu derslerinde uygulayabilmeleri için güncel gelişmeleri yakından takip etmeleri gerekmektedir.

Yine tarih öğretmenleri derslerinde güncel örnekler verirken yanlış anlaşılma ihtimalini düşünerek, uygun kelime ve cümlelerle ilgili bağlantıyı kurabilmelidir. Özellikle dini ve siyasi nitelikli örneklere dikkat edilmeli, ayrıca taraf olunmamalıdır.Böylece güncel örneklerin yanlış anlaşılmasının veya yorumlanmasının önüne geçilerek konunun daha rahat öğretilmesi sağlanacaktır.Ayrıca güncel örneklerle süslenen bir tarih dersi öğrenci nezdinde daha ilgi çekici hale gelecektir.

TABLO- 9
Öğretmen Görüşlerine Göre
Okullardaki Tarih Derslerinde Sınıf Yönetimini Etkileyen
Faktörlerin Belirtilmesi Durumu

ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER	Etkili Olduğunu Düşünmüyor	Çok Az Etkisinin Olduğunu Düşünüyor	Orta Düzeyde Etkili Olduğunu Düşünüyor	Etkili Olduğunu Düşünüyor	Çok Etkili Olduğunu Düşünüyor
Öğretmenin Sınıf Önündeki Duruşu	0	0	1	3	4
Öğrencilerin Sınıftaki Yerleşimi	0	1	2	2	3
Öğretmenin Konuşmasının Etkinliği	0	0	1	4	3
Öğrenci Çalışmalarının Kontrolü	0	0	3	2	3
Yazı Tahtasının Kullanımı	3	2	2	1	0

Öğretmen görüşlerine dayanılarak oluşturulan **Tablo-9**'daki sayısal veriler incelendiğinde, okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin, tarih derslerinde sınıf yönetimini etkileyen 5 temel faktörün de etkili olduğunu düşündükleri verdikleri cevaplardan anlaşılmaktadır. Ankete katılan **8** okul öğretmeni özellikle, öğretmenin sınıf önündeki duruşunun, öğrencilerin sınıftaki yerleşiminin, öğretmen konuşmasının etkinliğinin ve öğrenci çalışmalarının kontrol edilmesinin sınıf yönetimi üzerinde etkili olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir. Yine okul öğretmen görüşlerine dayanan verilere bakıldığında, yazı tahtasının kullanımının sınıf yönetimi üzerinde diğer faktörler kadar etkili olmadığı görülmektedir.

Yazı tahtasının kullanımının sınıf yönetimi üzerinde etkili olmadığını ve çok az etkili olduğunu düşünenlerin toplam oranı **% 62,5** olarak görülmektedir. Bu orandan hareketle okullardaki tarih öğretmenlerinin daha çok sözlü olarak ders anlatmayı tercih ettiklerini söylenebilir.

**Öğrenci Görüşlerine Göre
Okullardaki Tarih Derslerinde Sınıf Yönetimini Etkileyen
Faktörlerin Belirtilmesi Durumu**

ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER	Etkili Olduğunu Düşünmüyor	Çok Az Etkisinin Olduğunu Düşünüyor	Orta Düzeyde Etkili Olduğunu Düşünüyor	Etkili Olduğunu Düşünüyor	Çok Etkili Olduğunu Düşünüyor
Öğretmenin Sınıf Önündeki Duruşu	22	19	34	25	30
Öğrencilerin Sınıftaki Yerleşimi	29	38	25	20	18
Öğretmenin Konuşmasının Etkinliği	11	23	27	39	30
Öğrenci Çalışmalarının Kontrolü	17	14	25	39	35
Yazı Tahtasının Kullanılması	34	41	27	20	8

Öğrenci görüşlerine göre, okullardaki tarih derslerinde sınıf yönetimini etkileyen faktörlerin yüzdesel dağılımları şöyledir:

<u>Etkili Olan Faktörler</u>	<u>Sonuçlar</u>
<i>-Öğretmenin Sınıf Önündeki Duruşu</i>	% 83
<i>-Öğrencilerin Sınıftaki Yerleşimi</i>	% 77
<i>-Öğretmenin Konuşmasının Etkinliği</i>	% 91
<i>-Öğrenci Çalışmalarının Kontrolü</i>	% 86
<i>-Yazı Tahtasının Kullanımı</i>	% 73

Öğrenci görüşlerinde en dikkat çekici sonuç, öğrenci çalışmalarının kontrolü ile ilgilidir. Sonuçlara dikkat edildiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğu (**%86**) ödev kontrolünün sınıf yönetimi üzerinde etkili olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç tarih öğretmenlerine önemli bir ipucu olmalı, öğretmenler öğrencileri ders dışında, boş zamanlarında gönüllü çalışmalarda bulunmalarına isteklendirmelidir. Bu takip yöntemi sınıf üzerinde disiplin sağlamayı kolaylaştıracaktır.

Yukarıdaki iki farklı tabloda yer alan veriler karşılaştırıldığında, okullardaki tarih derslerinde sınıf yönetimini etkileyen faktörler konusunda öğretmen ve öğrencilerin aynı görüşte oldukları söylenebilir. Örneğin; hem öğretmen hem de öğrenci görüşlerine göre, tarih derslerindeki sınıf yönetimi üzerinde etkisinin en az olduğu düşünülen faktör yazı tahtasının kullanımınıdır. Diğer faktörlerin etki oranlarına bakıldığında ise yine benzer bir durum söz konusudur.

TABLO- 10
Öğretmen Görüşlerine Göre
Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Sınıf Yönetimini Etkileyen
Faktörlerin Belirtilmesi Durumu

ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER	Etkili Olduğunu Düşünmüyor	Çok Az Etkisinin Olduğunu Düşünüyor	Orta Düzeyde Etkili Olduğunu Düşünüyor	Etkili Olduğunu Düşünüyor	Çok Etkili Olduğunu Düşünüyor
Öğretmenin Sınıf Önündeki Duruşu	0	0	1	5	4
Öğrencilerin Sınıftaki Yerleşimi	3	2	2	2	1
Öğretmenin Konuşmasının Etkinliği	0	0	0	6	4
Öğrenci Çalışmalarının Kontrolü	0	0	2	3	5
Yazı Tahtasının Kullanılması	3	1	2	3	1

Tablo-10'daki sayısal veriler incelendiğinde, dershanelerdeki tarih öğretmenlerine göre sınıf yönetimine etki eden faktörlerin etkili olma sırası şöyledir:

- 1.Öğretmenin Konuşmasının Etkinliği
- 2.Öğretmenin Sınıf Önündeki Duruşu
- 3.Öğrenci Çalışmalarının Kontrolü

4.Öğrencilerin Sınıftaki Yerleşimi

5.Yazı Tahtasının Kullanımı

Dershane öğretmenlerinin görüşlerine ait olan yukarıdaki tablo sonuçlarında en dikkat çekici nokta, öğretmenin konuşmasının etkinliği ile ilgilidir. Ankete katılan 10 tarih öğretmeninden 6'sı öğretmenin konuşmasının etkinliğinin sınıf yönetimi üzerinde etkili olduğunu, 4'ü ise çok etkili olduğunu belirtmiştir. Bu durum Tablo- 2'deki sonuçlarla da örtüşmektedir. Çünkü Tablo- 2'de dershanelerde en çok tercih edilen öğretim yöntemlerinin Düz Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemleri olduğu görülmüştür. Bu iki öğretim yönteminde de öğretmen aktiftir. Bundan dolayı Düz Anlatım ve Soru-Cevap Yöntemlerinin uygulanma başarısı ile öğretmenin konuşmasının etkinliği doğru orantılıdır. Yani araştırmanın bu basamağında ortaya çıkan sonuç üzerinde dershanelerde tercih edilen öğretim yöntemlerinin doğrudan etkili olduğu söylenebilir.

Öğrenci Görüşlerine Göre Dershanelerdeki Tarih Derslerinde Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörlerin Belirtilmesi Durumu

ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER	Etkili Olduğunu Düşünmüyor	Çok Az Etkisinin Olduğunu Düşünüyor	Orta Düzeyde Etkili Olduğunu Düşünüyor	Etkili Olduğunu Düşünüyor	Çok Etkili Olduğunu Düşünüyor
Öğretmenin Sınıf Önündeki Duruşu	11	17	27	24	12
Öğrencilerin Sınıftaki Yerleşimi	32	21	20	12	6
Öğretmenin Konuşmasının Etkinliği	6	10	23	32	20
Öğrenci Çalışmalarının Kontrolü	16	17	25	17	16
Yazı Tahtasının Kullanılması	27	19	34	9	2

Öğrenci görüşlerine göre, dershanelerdeki tarih derslerinde sınıf yönetimini etkileyen faktörlerin yüzdesel dağılımları şöyledir:

<u>Etkili Olan Faktörler</u>	<u>Sonuçlar</u>
-Öğretmenin Sınıf Önündeki Duruşu	% 87
-Öğrencilerin Sınıftaki Yerleşimi	% 64
-Öğretmenin Konuşmasının Etkinliği	% 93
-Öğrenci Çalışmalarının Kontrolü	% 82
-Yazı Tahtasının Kullanımı	% 70

Araştırmanın bu basamağı ile ilgili olarak okul ve dersane öğrencilerinin görüşleri karşılaştırıldığında, göze çarpan husus öğrencilerin sınıftaki yerleşimleri ile ilgilidir. Sınıftaki öğrencilerin yerleşiminin sınıf yönetimi üzerinde etkili olduğunu düşünen okul öğrencilerinin oranı %77 iken, bu oran dersane öğrencilerinde %64'e düşmektedir. Böyle bir sonucun ortaya çıkması ise doğal karşılanmalıdır. Çünkü okullarda derslik sayısının yeterli olmayışına bağlı olarak sınıf mevcutları oldukça fazladır. Bu durum dershaneler için geçerli değildir. Dershanelerdeki öğrenci mevcudunun okullara göre daha az olması sonucunda sınıflar 16-18 öğrenci ile oluşturulmaktadır. Diğer faktörlerin etkili olma sonuçlarında ise şaşırtıcı bir fark görülmemektedir.

Öğretmenin sınıf önündeki duruşundan, ödevleri kontrol edişine kadar pek çok husus sınıf yönetimini, disiplini etkilemektedir(Küçükahmet, 2005, s.174).Öğretmenin ders anlatırken sınıf önünde ayakta durması genel kural kabul edilse de bu kuralın değişmesi gerekmektedir. Çünkü öğretmen öğrenci grubunun içinde olması gereken bir kişidir. Özellikle tarih öğretmenlerinin birçoğu öğrencilerinin dikkatlerini konuşması üzerinde toplamada güçlük çektiği bilinmektedir. O halde tarih öğretmenlerinin grubuyla bütünleşecek bir pozisyonda durması dikkat çekme sorununu büyük oranda çözecektir.

Tarih derslerinde bazı öğretmenler, sınıflarında konferans verme eğilimindedir. Oysa normal konferansın sınıfta işi yoktur. Ancak tabi ki öğrencilerle konuşulacaktır.Bunun için sınıfın önünde durmaya gerek yoktur.Öğrencilerin sıralarından birine oturmak, hatta öğrencilerle birlikte yarım daire şeklinde oturmak en iyi yol kabul edilmektedir.Fakat hem okullarda hem de dershanelerde kullanılan sıraların çoğunun sabit oluşu buna engel olacaktır.

Tarih öğretmenleri genellikle derste çok konuşurlar. Fakat Treneman'ın da belirttiği gibi yetişkinin dikkat sınırı 15 dakikadır ve gittikçe azalır. O halde tarih öğretmenleri derslerinde öğrencilerinin dikkatini taze tutacak bir takım etkinliklere yer vermesi gerekir. Tarih öğretmenlerinin dikkat etmesi gereken diğer bir husus da ders anlatımında kullanılacak sözcüklerin seçimidir. İyi bir tarih öğretmeni sözcüklerini öğrencilerinin sözcüklerinden seçmeye özen gösterir. Eğer yeni bir kelime kullanılacaksa o kelimeyi önceden tahtaya yazmalı ve açıklamalıdır. Öğrenciler öğretmenlerinin konuştuklarını anladıkları ölçüde öğrenirler.

Öğrencilere verilen her ödevin öğretmen tarafından kontrol edilmesi, öğrencilerin disiplinli çalışmalarına neden olacaktır. O halde hem okullardaki hem de dershanelerdeki tarih öğretmenlerinin öğrencileri ders dışında, boş zamanlarında gönüllü çalışmalarda bulunmalarına isteklendirmeleri gerekir.

Ders sırasında yazı tahtasının yanlış kullanımının disiplinin bozulmasında önemli bir faktör olduğunu Prof. Dr. Leyla Küçükahmet Öğretimde Planlama ve Değerlendirme adlı kitabında bahsetmiştir. O halde, tarih dersi her ne kadar sözel anlatıma dayanan bir ders olsa da kullanıldığı anlarda yazı tahtası kurallarına uygun kullanılmalıdır. Böylece hem ders daha ilginç hale gelecek, hem de pek çok disiplin sorununun oluşmasına engel olunacaktır.

TABLO-11

Öğrenci Görüşlerine Göre

Okullardaki Tarih Öğretmenlerinin Öğretmenlik Becerisinin, Alan Bilgisinin ve Genel Kültür Bilgisinin Yeterlilik Düzeyinin Belirlenmesi

ÇOK YETERSİZ	YETERSİZ	ORTA YETERLİKTE	YETERLİ	ÇOK YETERLİ
4	22	44	40	20

Öğrenci görüşlerine göre, okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin öğretmenlik becerisi, alan bilgisi ve genel kültür bilgisinin yeterlilik durumunu gösteren tablodaki sayısal verilerin yüzdesel dağılımları şöyledir:

- Çok Yetersiz Olduğunu Düşünüyorum: % 3
- Yetersiz Olduğunu Düşünüyorum: % 16
- Orta Yeterlilikte Olduğunu Düşünüyorum: % 33
- Yeterli Olduğunu Düşünüyorum: % 30
- Çok Yeterli Olduğunu Düşünüyorum: % 15

Öğrenci görüşlerine dayanılarak oluşturulan **Tablo-11**'deki sayısal veriler incelendiğinde, okullardaki öğrencilerin %81'nin tarih öğretmenlerini yeterli bulduğu, %19'nun ise yeterli bulmadığı görülmektedir. Elde edilen bu sonuç oldukça sevindiricidir. Çünkü; öğrencilerin çoğunluğu tarih öğretmenlerini yeterli beceri ve bilgi birikimine sahip olarak görmektedir.

Öğrenmenin rahat ve etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi, öğrenen grubunun öğreticisine güven duyması ve ona teslim olmasıyla mümkündür. O halde, öğretmenlerin kendilerini sürekli olarak geliştirmeleri, sahip oldukları bilgi ve beceriyi öğrencilerine sorunsuz bir şekilde aktarmaları gerekmektedir. Aksi halde öğretmenlerinin yeterli beceri ve bilgi birikimine sahip olmadığını düşünen öğrenciler, öğretmenlerine bu konuda güven duymayacakları için ona teslim de olmayacaklardır. İşte bu durum en baştan itibaren öğrenmeye engel olacaktır.

Sonuç olarak iyi bir tarih öğretmeni olabilmek için öğretebilme becerisi ile birlikte yeterli düzeyde alan ve genel kültür bilgisine sahip olmak oldukça önemlidir.

TABLO- 12

**Öğrenci Görüşlerine Göre
Dershanelerdeki Tarih Öğretmenlerinin Öğretmenlik Becerisinin, Alan Bilgisinin
ve Genel Kültür Bilgisinin Yeterlilik Düzeyinin Belirtilmesi**

ÇOK YETERSİZ	YETERSİZ	ORTA YETERLİLİKTE	YETERLİ	ÇOK YETERLİ
5	4	21	35	26

Öğrenci görüşlerine göre, okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin öğretmenlik becerisi, alan bilgisi ve genel kültür bilgisinin yeterlilik durumunu gösteren tablodaki sayısal verilerin yüzdesel dağılımları şöyledir:

- Çok Yetersiz Olduğunu Düşünüyorum: % 5
- Yetersiz Olduğunu Düşünüyorum: % 4
- Orta Yeterlilikte Olduğunu Düşünüyorum: % 23
- Yeterli Olduğunu Düşünüyorum: % 38
- Çok Yeterli Olduğunu Düşünüyorum: % 28

Öğrenci görüşlerine dayanılarak oluşturulan **Tablo-12**'deki sayısal veriler incelendiğinde, dersanelerdeki öğrencilerin %91'nin tarih öğretmenlerini öğretmenlik becerisi, alan ve genel kültür bilgisi bakımından yeterli bulduğu, %9'nun ise yeterli bulmadığı görülmektedir. Elde edilen bu sonuç da oldukça sevindiricidir. Çünkü; okullarda olduğu gibi dersanelerde de öğrencilerin çoğunluğu tarih öğretmenlerini yeterli beceri ve bilgi birikimine sahip olarak görmektedir.

Araştırmanın bu basamağı ile ilgili olarak okul ve dersane öğrencilerinin görüşleri karşılaştırıldığında, dersane öğretmenlerinin okul öğretmenlerine göre daha yeterli bulunduğu görülmektedir. Öğrenciler verdikleri cevaplarla okul tarih öğretmenlerini %81, dersane tarih öğretmenlerini ise %91 oranında yeterli bulduklarını ifade etmişlerdir. Aradaki fark %10'dur. Böyle bir farkın oluşmasında, elbette öğretmenin kendisindeki bazı eksiklikler etkili olmuştur. Ama yine de özel sektörün kendine has özellikleri ile okullardaki sınıf yönetimini zorlaştıran faktörlerin burada da etkili olabileceği unutulmamalıdır. Örneğin; okullardaki sınıfların kalabalık oluşu okul tarih öğretmenlerinin öğretmenlik becerisini tam olarak sınıfa yansıtmasına engel olmaktadır. Aynı durum dersanelerde görev yapan tarih öğretmenleri için geçerli değildir. Çünkü dersanelerdeki sınıfların mevcutları okullara göre oldukça düşüktür.

V.BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

5.1.1. Deney Grubundaki Okul Tarih Öğretmenlerinin Okullardaki Tarih Öğretimine İlişkin Görüşleri

Yapılan analiz sonucunda okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, derslerinde Düz Anlatım Yöntemi'ni tercih ettiklerini, bununla birlikte Soru-Cevap Yöntemi ile Grup Tartışması Yöntemlerini de sık kullandıklarını, görsel ve işitsel ders araçları içerisinde üç boyutlu ders araçları ile grafikleri derslerinde sıklıkla tercih ettiklerini, yapılandırıcı öğretimin temel öğelerini derslerine taşıdıklarını, güncel örneklemelerle derslerini zenginleştirmeye özen gösterdiklerini, sınıf yönetimi ve disiplinin sağlanması için öğrenci çalışmalarını kontrol altında tuttuklarını ve sınıfların kalabalık olmasının sınıf yönetimini zorlaştıran en önemli faktör olduğunu ifade etmektedirler.

Okullarda görev yapan tarih öğretmenlerinin ders kitabına bağlı kalarak işlenen geleneksel yöntemle birlikte görsel ve işitsel kaynakların kullanıldığı çoklu ortam uygulamalarını benimsedikleri görülmektedir.

5.1.2. Deney Grubundaki Dershane Tarih Öğretmenlerinin Dershanelerdeki Tarih Öğretimine İlişkin Görüşleri

Yapılan araştırma sonucunda dershanelerde görev yapan tarih öğretmenlerinin büyük çoğunluğu, derslerinde Düz Anlatım Yöntemi'ni tercih ettiklerini, bununla birlikte Soru-Cevap Yöntemi'ni de sıkça kullandıklarını, ders saatlerinin kısıtlı olmasından dolayı zaman gerektiren öğretim yöntemlerini kullanamadıklarını, görsel ve işitsel ders araçları içerisinde üç boyutlu ders araçları ile grafikleri derslerinde tercih ettiklerini, projeksiyon makinelerinden sıkça yararlandıklarını, yapılandırıcı öğretimin temel öğelerini derslerine taşımaya çalıştıklarını, güncel örneklemelerle derslerini zenginleştirmeye çalıştıklarını, sınıf yönetimi ve disiplinin sağlanması için öğrenci çalışmalarını kontrol altında tuttuklarını ifade etmektedirler. Dershanelerde görev yapan tarih öğretmenlerinin ders kitabına bağlı kalarak işlenen geleneksel yöntemle birlikte,

özellikle projeksiyon makinelerinden üst düzeyde yararlandıkları ve sonuçta da görsel ve işitsel kaynakların kullanıldığı çoklu ortam uygulamalarını benimsedikleri görülmektedir.

Dershanelerde görev yapan tarih öğretmenleri ders saatleri ile ilgili ciddi sıkıntı yaşadıklarını ve bundan dolayı zaman gerektiren aktivitelere pek yer veremediklerini, sınavlara yönelik olarak, öğrencilere sadece test tekniği kazandırma çabasıyla çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

5.1.3. Deney Grubundaki Okul Öğrencilerinin Okullardaki Tarih Öğretimine

İlişkin Görüşleri

Yapılan analiz sonucunda okullarda tarih dersi alan öğrencilerin büyük çoğunluğu, tarih derslerinde Düz Anlatım Yöntemi ile Soru-Cevap Yöntemi'nin sıkça kullanıldığını, görsel ve işitsel ders araçları içerisinde üç boyutlu ders araçları ile grafiklerin öğretmenler tarafından sık tercih edildiğini, güncel örneklemelerin derslerde orta sıklıkla kullanıldığını, sınıf yönetimi ve disiplinin sağlanması için öğretmenin konuşması etkinliğinin önemli olduğunu, sınıflarının kalabalık olmasının dersi anlamalarını zorlaştırdığını, tarih öğretmenlerinin öğretmenlik becerisinin, alan ve genel kültür bilgisinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

5.1.4. Deney Grubundaki Dershane Öğrencilerinin Dershanelerdeki Tarih

Öğretimine İlişkin Görüşleri

Yapılan analiz sonucunda dershanelerde tarih dersi alan öğrencilerin büyük çoğunluğu, tarih derslerinde Düz Anlatım Yöntemi ile Soru-Cevap Yöntemi'nin sıkça kullanıldığını, görsel ve işitsel ders araçları içerisinde projeksiyon makineleri, üç boyutlu ders araçları ve grafiklerin sık tercih edildiğini, güncel örneklemelerin derslerde sıklıkla kullanıldığını, sınıf yönetimi ve disiplinin sağlanması için öğretmenin konuşması etkinliğinin önemli olduğunu, sınıf mevcutlarının az olmasının dersi anlamalarını kolaylaştırdığını, tarih öğretmenlerinin öğretmenlik becerisinin, alan ve genel kültür bilgisinin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

5.2. Öneriler

- Okul ve dershanelerdeki tarih öğretiminde öğretmen anlatısı ve ders kitabının hakimiyetindeki geleneksel öğretim yöntemlerinin sıklıkla kullanılması lise düzeyindeki öğrencilerin tarih dersine karşı olumsuz tutum sergilemelerine neden olmaktadır. Okullardaki ve dershanelerdeki tarih öğretiminde farklı öğretim yöntemleri ve öğretim materyallerinin kullanılması dersin öğretimine katkı sağlayacaktır.
- Orta öğretimin son basamağına gelmiş öğrencilerin tarih dersini alan derslerinin yanında bir angarya olarak görmelerinin önüne geçilmelidir.
- Okullardaki ve dershanelerdeki tarih derslerinde sadece bilişsel alana yönelik uygulamalardan vazgeçilmeli, duyuşsal alanın rolüne de önem verilmelidir.
- Okullardaki tarih derslerinde öğretmen merkezli sistemden öğrenci merkezli sisteme geçilmelidir.
- Tarih öğretmenleri, öğrencilerin ilgi ve kaygılarını analiz ederek analitik aktivitelere, yerel tarihi bölge ziyaretlerine, film gösterilerine önem vererek öğrencilerin eleştirel düşünme ve analitik inceleme yeteneklerini geliştirmelidir.
- Tarih derslerinde görsel ve işitsel ders araçlarına yer verilmeli, tepegöz, slayt, bilgisayar, televizyon etkin olarak kullanılmalıdır. Bu araçların kullanımı zaman sıkıntısı problemiyle karşılaşılmasına neden olacağı için, tarih ders saatleri bu etkinlikleri de içine alacak şekilde planlanmalıdır.
- Okullarda ezber bilgileri ölçen değerlendirme teknikleri terk edilmeli, yapılandırıcı ölçme-değerlendirme tekniklerine ağırlık verilmelidir.
- Yüksek öğretime geçiş sınavında (YGS) sorulacak olan tarih sorularının niteliği değiştirilmelidir. Sadece paragrafta verilen bilgiyi yorumlatan, basit düzeyli sorulardan vazgeçilmelidir. Çünkü bu durum öğrencilerin tarih dersini angarya olarak görmelerine neden olmaktadır.
- Üniversite sınavının ikinci basamağı olarak bu yıl ilk kez uygulanacak olan lisans yerleştirme sınavının LYS-3 bölümünde öğrencilere tarih dersi ile ilgili sorular

yöneltmelidir. Böylece Türkçe-matematik grubundaki öğrenciler için de tarih dersi önemli hale gelecektir.

- Okullardaki ve dershanelerdeki tarih derslerinde yapılandırıcı öğretimin temel öğelerine daha fazla yer verilmeli, ama bunun için öncelikle tarih ders kitapları ve ders saatleri bu öğretim yöntemine uygun hale getirilmelidir.
- Okullardaki tarih derslerinde sınıf yönetiminin kolaylaştırılması için; derslik sayıları artırılmalı, sınıf mevcutları azaltılmalı, sınıflar sabitlenmiş sıralar yerine hareket serbestliği olan sıralarla donatılmalı ve öğretmenler öğrenci grubuyla bütünleşebilecek bir şekilde öğrencilerini sınıfa yerleştirebilmelidir.
- Okullardaki ve dershanelerdeki tarih öğretmenleri var olan öğretmenlik becerilerini, alan ve genel kültür bilgilerini sürekli olarak geliştirmelidir.
- Okullarımızın kütüphanelerinde ve internet sayfalarında tarih dersinin içeriğine yönelik bir arşiv oluşturulmalıdır. Bu arşivde yazılı kaynakların yanında, basılı görsel materyaller ve video görüntüleri de yer almalıdır.
- Okullarda tarih dersi ile alan orta öğretim düzeyindeki öğrencilerin tarih dersine yönelik üst düzey düşünme becerilerine yönelik uygulamalara yer verilmelidir.
- Bireylerin kendi öğrenme hızlarına göre özgür bir şekilde çalışabileceği çoklu ortam öğrenme materyalleri okullardaki tarih derslerinde kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

ATA, B.(2000)."**İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Tarih Öğretimi**".Türk Kültürü.sayı: 450.sf.590-602

ÖZBARAN, S.(1992).**Tarih ve Öğretimi**. İstanbul: Cem Yayınevi.

NICHOL, J.(1996).**Tarih Öğretimi**.(Yay. Haz.)Mustafa Safran.Ankara:Çağrı Matbaacılık.

KÖSTÜKLÜ, N.(1998).**Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi**.Konya:Kuzucular Ofset.

DİLEK, D.(2001).**Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi**.Ankara:Peğem Yayıncılık.

CANER TÜRK, İ.(2006).**Osmanlı Devletinde Tarih Eğitimi**.Doktora tezi.Atatürk Üniversitesi.

MAĞAT, R.(2006).**Orta Öğretim Öğrencilerinin Tarih Dersine İlgisi Ve Tarih Düşüncesinin Gelişimi Kahramanmaraş Örneği**.Yüksek Lisans Tezi.Yüzüncü Yıl Üniversitesi.

DUGAN, S.(2005).Türkiye'de 1990 Sonrası Lise Tarih Dersi Kitapları Öğretim Yöntemleri.Yüksek Lisans Tezi.Yıldız Teknik Üniversitesi.

GÜNDOĞDU, T.(2003).Orta Öğretimde Tarih Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri.Yüksek Lisans Tezi.Atatürk Üniversitesi.

AZAK,N.K. (1999).**Orta Öğretim Kurumlarında Tarih Dersi Eğitim-Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi**.Yüksek Lisans Tezi.Karadeniz Teknik Üniversitesi.

GÜNEY, S.(1998).**Davranış Bilimleri ve Yönetim Psikolojisi Terimler Sözlüğü**.Ankara:Ocak Yayınları

BOZKAYA, H. (2001).**Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarih Öğretiminin Önemi**.Yüksek Lisans Tezi.Atatürk Üniversitesi.

BLACK, L.(2003).**Tarih Öğretim ve Öğreniminde Yöntem Sorunları**.

SAFRAN, M.(1997).**Tarih Öğretimi ve Çağdaş Müfredat Teorileri**.12.Türk Tarih Kongresi.Ankara.

TEKELİ, İ.(2000).Türkiye'de İlköğretim ve Liselerde Tarih Eğitiminin Yeniden Yapılandırılması Konusunda Bir Kavramsal Çerçeve. **Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması**. İstanbul:Tarih Vakfı,8-40.

DOĞANAY, A.(2007).**Öğretim İlke ve Yöntemleri**.Ankara:Pegem Yayıncılık.

SÖNMEZ, V.**Öğretmenlik Mesleğine Giriş**.(2.Baskı).Ankara:Anı Yayıncılık.

TAN, Ş.(2005).**Öğretimi Planlama ve Değerlendirme**.(7.Baskı).Ankara:Pegem Yayıncılık.

ÖZDEN, Y.(2003).**Öğrenme ve Öğretme**.(5.Baskı).Ankara:Pegem Yayıncılık.

BALAY, R.(2003).**2000'li Yıllarda Sınıf Yönetimi**.(1.Baskı).Ankara:Sandal Yayınları.

DEMİREL, Ö.(2008).**Öğretme Sanatı**.(13.Baskı). Ankara:Pegem Yayıncılık.

ŞİMŞEK, N., KARADENİZ, Ş., (2001). **Bilişçi Öğrenme Kuramları Gelişim ve Öğrenme**. Ataman, A. (ED.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.s.303-320.

ŞİMŞEK,N(2002)**Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı**,Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.

